

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Факультет міжнародних відносин

Кафедра країнознавства і міжнародного відносин

Наталія Коцан

СВІТОВА ЕКОНОМІКА

Навчально – методичний комплекс

Луцьк – 2013

УДК 339.9 (075.8)

ББК 65.5я73

К 75

Рекомендовано до друку науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 5 від 18 грудня 2013 р.)

Рецензент: Павлов Володимир Іванович, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, завідувач кафедри фінансів та економіки природокористування Національного університету водного господарства та природокористування.

Коцан Н. Н.

К75 Світова економіка: навчально-методичний комплекс / Наталія Несторівна Коцан. – Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2013. – 103 с.

Структура навчально-методичного комплексу дисципліни відповідає вимогам кредитно-модульної організації навчального процесу і містить основні структурні елементи: опис навчального курсу, пояснювальну записку, структуру залікового кредиту, тематичний план змістових модулів, теми семінарських занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи студентів з методичними рекомендаціями для їх виконання, шкалу і критерії оцінювання, перелік питань підсумкового тесту, список рекомендованої літератури та інтернет-ресурсів.

Рекомендовано студентам 2 курсу напряму підготовки міжнародні відносини спеціальності міжнародні економічні відносини.

УДК 339.9 (075.8)

ББК 65.5я73

© Коцан Н. Н., 2013

© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2013

Зміст

Передмова.....	5
РОЗДІЛ I. Програма навчальної дисципліни.....	6
1. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	6
2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.....	7
2.1. Змістовий модуль 1. Загальні особливості і закономірності розвитку світової економіки.....	7
Тема 1. Загальна характеристика світової економіки як системи.....	7
Тема 2. Генезис світової економіки. Формування економічної моделі ХХІ століття.....	8
Тема 3. Загальні особливості і тенденції розвитку світової економіки.....	9
Тема 4. Економіка розвинутих країн.....	10
Тема 5. Країни з перехідною економікою.....	11
Тема 6. Економіка країн, що розвиваються. Економіка нових індустріальних і найменш розвинутих країн.....	11
2.2. Змістовий модуль 2. Регіональні особливості світового економічного простору.....	12
Тема 7. Особливості економічного розвитку Західної Європи.....	12
Тема 8. Економіка країн Центральної і Східної Європи. Економіка СНД....	13
Тема 9. Економіка країн американського регіону. Економіка країн Північної Америки.....	14
Тема 10. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону у світовій економіці....	15
Тема 11. Економіка країн Африки.....	16
3. Список джерел.....	17
3.1. Рекомендована література.....	17
3.2. Рекомендована література, наявна у бібліотеці Східноєвропейського національного університету.....	20
3.3. Рекомендовані періодичні видання.....	23
3.4. Рекомендовані Інтернет-ресурси.....	24

РОЗДІЛ II. Робоча програма навчальної дисципліни.....	25
1. Опис навчальної дисципліни «Світова економіка».....	25
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	26
3. Програма навчальної дисципліни.....	27
4. Структура навчальної дисципліни.....	36
5. Теми семінарських занять.....	37
6. Практичні завдання.....	39
7. Індивідуальне науково-дослідне завдання.....	82
8. Методи навчання.....	87
9. Методи та засоби діагностики успішності навчання.....	88
9.1. Методи контролю.....	88
9.2. Питання модульного та підсумкового контролю.....	88
10. Розподіл балів, що присвоюються студентам.....	94
10.1. Розподіл балів за модулями.....	94
10.2. Шкала оцінювання.....	94
11. Методичне забезпечення.....	95
12. Список джерел.....	95
12.1. Рекомендована література.....	95
12.2. Рекомендована література, наявна у бібліотеці Східноєвропейського національного університету.....	98
12.3. Рекомендовані періодичні видання.....	101
12.4. Рекомендовані Інтернет-ресурси.....	102

Передмова

Навчально-методичний комплекс дисципліни «Світова економіка» розроблений для студентів факультету міжнародних відносин спеціальності «міжнародні економічні відносини». Даний навчально-методичний комплекс містить програму навчальної дисципліни, робочу програму навчальної дисципліни, у складі яких студентам пропонується тематика змістових модулів у розрізі лекцій і семінарських занять із розробленими питаннями для обговорення, практичними завданнями тощо. У навчально-методичному комплексі навчальної дисципліни «Світова економіка» студенти знайдуть методичні вказівки щодо виконання ІНДЗ, самостійної роботи, а також питання підсумкового контролю, що значно полегшить їм підготовку до занять та іспиту.

РОЗДІЛ I. Програма навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є світова економіка.

Міждисциплінарні зв'язки: Предмет базується на курсах “Економічна історія”, “Економіка і зовнішньоекономічна діяльність України”, “Міжнародні економічні відносини”, “Країнознавство”.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

- 1) *Загальні особливості і закономірності розвитку світової економіки*
- 2) *Регіональні особливості світового економічного простору*

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. *Мета курсу* – надання знань про розвиток світової економіки та сучасні тенденції її розвитку, а також формування вмінь аналізу сучасних проблем світового економічного розвитку і простору .

1.2. *Завдання курсу* – сформулювати уявлення про загальні і закономірності особливості розвитку світової економіки та регіональні особливості світового економічного простору.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

теоретичні основи аналізу сучасної світової економіки, головні елементи міжнародної економічної системи, процеси інтернаціоналізації, транснаціоналізації та глобалізації економічного життя, теорію і практику регулювання ринкових відносин, взаємодію сукупності міжнародних ринків: товарів і послуг, капіталів, технологій, робочої сили та сучасні тенденції розвитку світових ринків, галузеві аспекти розвитку світової економіки, особливості діяльності міжнародних економічних організацій, об'єктивні закономірності розподілу країн з ринковою економікою на держави з розвинутою ринковою економікою, країни з економікою перехідного періоду та країн, що розвиваються, а також знати особливості економіки США,

розвинених країн Західної Європи, Японії, країн, що розвиваються, країн з перехідною економікою, економіки України на сучасному етапі.

вміти:

добирати, обробляти, узагальнювати і робити висновки зі статистичних матеріалів і документів, що висвітлюють основні тенденції розвитку світової економіки. Узагальнювати найсуттєвіші відомості про економіку зарубіжних країн, аналізувати економічні показники, економічний потенціал країни, галузеву структуру економіки, економічну політику уряду, особливості зовнішньоекономічної діяльності, ступінь участі країни в міжнародному поділі праці. Використовувати набуті знання для визначення та прогнозування впливу світових тенденцій розвитку на економіку України.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

2.1. Змістовий модуль 1. Загальні особливості і закономірності розвитку світової економіки

Тема 1. Загальна характеристика світової економіки як системи.

Економічний зміст світової економіки. Об'єкт, предмет, мета, завдання даного навчального курсу. Суть поняття “світова економіка”. Основні категорії і поняття: економіка, мікроекономіка, макроекономіка, мегаекономіка, політика, ринок, маркетинг, держава тощо. Основні показники світової економіки: валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), показники ВВП і ВНП на душу населення, валовий світовий продукт, експорт, імпорт, експортна квота, рівень інфляції, рівень безробіття тощо. Основні закони економіки. Закон Грешема. Закон зменшення кінцевої корисності, зменшення віддачі, зменшення продуктивності праці і капіталу. Закон 20/80. Закон Лібіха. Закони, які описують відповідність доходів і споживання. Закон Кейнса. Закон Енгеля. Закон у зовнішньоекономічній діяльності. Закон Рікардо та Хекшера-Оліна. Системні закони. Закон подібності частин цілого (Закони біологічні, системогенетичні), закон оптимальності, закон Ле-Шательє. Закони теорії

управління. Закон Вангера. Криві, ефекти і парадокси в економіці. Криві Філіпса, Лаффера, Еджуорта, Хрест Маршалла. Парадокси вартості, бережливості, Гіффіна, Леонтьєва, мультиплікативний ефект. Економічні теорії та їх значення у світовій економіці.

Тема 2. Генезис світової економіки. Формування економічної моделі XXI століття.

Теорії розвитку світової економіки. Технологічно-факторні теорії. Енергетичні теорії. Демографічні теорії. Комунікаційно-інформаційні теорії. Фінансові та маркетингові теорії. Часткова концепція Вебера. Комплексні теорії світової економіки. Марксистська теорія, теорія модифікацій, етнічна теорія Гумільова, теорія господарських порядків Ойкена, теорія цивілізацій, теорія історичного круговороту.

Поняття про циклічність розвитку світової економіки. Теорія “великих хвиль” Кондратьєва-Шумпетера. Історичні етапи розвитку світової економіки і формування різних типів економіки. Привласнююче господарство. Відтворююча економіка і її складова – індустріальний тип економіки. Кризові явища в індустріальному типі економіки на сучасному етапі. Поширення кризових явищ на всі типи країн. Вплив кризових явищ на міжнародні відносини. Ознаки кризи індустріальної економіки. Перехідна епоха у розвитку світової економіки. Формування інформаційного типу економіки. Зміни в економічному і соціальному житті країн, які відбуваються у всіх країнах при переході до інформаційної економіки.

Інформаційно-технологічні моделі економіки розвинутих країн, перехідні економіки держав экс-соціалізму; індустріальні моделі з елементами до індустріальних форм у найменш розвинутих країнах. Ознаки технологічної революції. Механізм регуляції і управління в інформаційно-технологічному суспільстві. Основні парадигми, на яких ґрунтуються регулятивні механізми управління господарськими процесами.

Тема 3. Загальні особливості і тенденції розвитку світової економіки.

Суперечності розвитку світової економіки на сучасному етапі. Особливості і тенденції світової економіки. Глобальна трансформація світової економіки. Глобалізація світової економіки. Загальні ознаки глобалізації. Глобалізація фінансів; підвищення ролі ТНК; розширення експорту прямих іноземних інвестицій; міжнародна спеціалізація виробництва і торгівля товарами і послугами; глобалізація третинного сектора (сфери послуг) економіки; глобалізація управлінських функцій; глобалізація проблем навколишнього середовища; міжнародна економічна інтеграція. Регіоналізація світової економіки. Основні закономірності розвитку світової економіки.

Структура світової економіки як сукупність функціональних, галузевих, територіальних сфер. Функціональні елементи світової економіки. Науково-технічні відносини: поняття та економічна роль у світовій економіці. Історичні етапи розвитку міжнародного технологічного обміну. Виробничо-інвестиційна діяльність як елемент функціональної структури світової економіки. Транснаціоналізація світової економіки. Діяльність транснаціональних корпорацій, реалізація міжнародних інвестиційних проектів, діяльність вільних економічних зон. Міжнародна інвестиційна діяльність та транснаціональні корпорації. Основні цілі створення транснаціональних альянсів. Міжнародний обіг, світова торгівля як функціональна сфера світової економіки. Глобальна економіка і відкритість національних товарних ринків. Економічне зростання та міжнародна торгівля. Міжнародна валютно-фінансова система як функціональна складова світової економіки. Сучасна міжнародна валютна система, основні тенденції. Основні характерні особливості Європейської валютної системи. Фінансові ринки. Кризи новітньої фінансової системи. Проблеми реформування МВФ і Світового банку. Галузеві елементи та територіальні елементи структури світової економіки, їх особливості.

Тема 4. Економіка розвинутих країн.

Рівень економічного розвитку країн розвинутої ринкової економіки. Детермінанти економічного успіху країн-лідерів. Основні ознаки країн-лідерів (високий рівень розвитку матеріального виробництва, сільське господарство відрізняється великим ступенем інтенсивності та продуктивності, висока питома вага в структурі економіки припадає на сферу послуг, високий рівень конкурентоспроможності національних економік, провідні позиції в галузі інновацій, стрімке нарощування впливу транснаціональних корпорацій на всі сфери діяльності, перехід до інформаційного суспільства, високі соціальні стандарти). Основні моделі економіки розвинутих країн. Ліберальна модель розвитку. Корпоративістська модель (демократичного корпоративізму, ієрархічний корпоративізм). Соціально-ринкова модель розвитку. Державна власність та регулювання соціально-економічних відносин. Сучасні пріоритети економічного розвитку країн розвинутої ринкової економіки. Урядове втручання в економіку країн даної групи. Форми державного втручання в економіку. Банки і фінансова система. Антимонопольні заходи і їх мета. Антимонопольне законодавство в США. Закони Шермана-Клейтона. Антимонопольні заходи у Великій Британії. Особливості антимонопольного законодавства в Бельгії. Економічне регулювання. Національний і регіональний рівень економічного регулювання. Особливості регіонального регулювання на прикладі Бельгії, Австрії. Національне регулювання: його особливості у різних країнах (Великобританії, Італії, Нідерландах, Японії). Державна власність Італії. Державна власність у промисловості США. “Адміністрація Долини Тенісі” як головне державне підприємство США. Поняття про “золоту акцію”. Регулювання суспільних відносин як форма державного втручання в економіку, що має забезпечити нормальне функціонування системи охорони здоров’я, охорони праці, захисту навколишнього середовища. Національні програми охорони довкілля. Вирішення екологічних проблем на міжнародному рівні. Динаміка економічного розвитку розвинутих країн.

Тема 5. Країни з перехідною економікою.

Суть поняття “країни з перехідною економікою”. Передумови формування системи перехідної економіки. Традиційні і новітні підходи до системних трансформацій. Вихідні умови системних трансформацій та їх порівняльні оцінки. Трансформаційні реформи в постсоціалістичних країнах та їх основні результати. Стратегії “шокової терапії” і “градуалізму”: порівняльний аналіз. Трансформація відносин власності в сучасних економічних системах. Спільне і відмінне у приватизаційних процесах у КНР, постсоціалістичних країнах Центральної і Східної Європи та СНД. Динаміка розвитку і структура економіки. Спільні і відмінні риси галузевої структури країн з перехідною економікою. Інтеграційні процеси в країнах перехідної економіки.

Тема 6. Економіка країн, що розвиваються. Економіка нових індустріальних і найменш розвинутих країн.

Суть понять “країни, що розвиваються”, “країни третього світу”, “молоді національні держави”, “країни, що визволились”, “слаборозвинуті країни”. Строкатість цієї групи країн. Спільні або близькі риси країн, що розвиваються. Відсталість економіки. Багатоукладність економіки в країнах третього світу. Технологічний дуалізм як поєднання сучасного, капіталомісткого різновиду виробництва, орієнтованого на експорт і традиційного трудомісткого. Структура економіки країн, що розвиваються. Переважання сільського господарства як сектора економіки і водночас його відсталість. Головні макроекономічні зрушення в структурі економіки країн, що розвиваються. Розвиток обробних галузей промисловості. Імпортозаміщення як перша модель індустріалізації. Стратегія експортної орієнтації. Результати індустріалізації. Структурні зрушення в переробній промисловості. Питома вага добувної промисловості в структурі промисловості країн, що розвиваються. Особливості розвитку інфраструктури країн третього світу. Рівень розвитку освіти. Перенаселеність, як явище, що спостерігається в групі країн, що

розвиваються. Продовольча проблема в країнах третього світу. Проблеми урбанізації. Нерівномірність у розподілі доходів як спільна риса країн, що розвиваються. Вплив релігій на економіку країн цієї групи. Вплив релігій на культуру, сім'ю, класові розмежування. Диференціація країн, що розвиваються. Країни-експортери нафти. Нові індустріальні країни, їх місце у світовій економіці. Динаміка і чинники розвитку. Структура економіки. Економічна політика. Найвідсталіші і бідні країни. Наявність соціально-економічних проблем. Перспективи економічного розвитку.

2.2. Змістовий модуль 2. Регіональні особливості світового економічного простору

Тема 7. Особливості економічного розвитку Західної Європи.

Поняття про регіональний, регіонально-економічний, економічний, організаційний, соціально-економічний принцип систематизації вивчення економік країн.

Систематизація країн Західної Європи за економічним принципом. Високорозвинені країни Західної Європи, економічно високо розвинуті невеликі країни західної Європи, середньо розвинуті країни Західної Європи. Карликові держави. Країни Європейського Союзу в системі світогосподарських зв'язків. Економічна могутність ЄС. Історія розвитку західноєвропейської інтеграції. Створення “Європейського об'єднання вугілля і сталі”, “Спільного ринку”, “Європейського співтовариства з атомної енергії”. Злиття цих співтовариств в “Європейське економічне співтовариство” (ЄЕС). Розширення ЄЕС. Декларація про Європейський Союз. Маастрихтська угода. Амстердамський договір. Копенгагенські критерії на вступ (1993), які отримали згодом назву політичних. Економічні критерії для країн-аплікантів, які називаються Маастрихтськими. Цілі та завдання Європейського Союзу. Особливості розвитку економіки країн-

членів ЄС на сучасному етапі. Роль окремих країн у світовому господарстві та Європейському Союзі.

Постіндустріальний характер економік країн Західної Європи. Структура економіки країн. Основні галузі промисловості, їх характеристика. Роль і місце паливної промисловості і електроенергетики. Специфіка функціонування металургійної промисловості країн Західної Європи. Збільшення частки обробної промисловості в структурі господарства. Темпи зростання наукомістких галузей. Сучасні тенденції розвитку сільського господарства Західної Європи. Рівень розвитку транспортної системи регіону. Найважливіші види транспорту. Ускладнення і удосконалення транспортної системи регіону. Розвиток туризму в регіоні. Характерні риси державного регулювання в Західній Європі. Система зовнішньоекономічних зв'язків. Роль зовнішньої торгівлі. Вивіз капіталу та інноваційна діяльність. Фінансова кредитна система. Європейська валютна одиниця. Виробниче кооперування, науково-технічне співробітництво, міжнародні послуги в західноєвропейському регіоні. Інші форми міжнародних економічних відносин. Перспективи взаємовигідного співробітництва України з державами Західної Європи. Україна і ЄС.

Тема 8. Економіка країн Центральної і Східної Європи. Економіка СНД.

Місце країн Центральної і Східної Європи у світовій економіці. Основні етапи соціально-економічного розвитку країн регіону. Економічна криза на початку 90-х рр. ХХ століття. Національні програми переходу до ринкової економіки та практика економічних реформ. Структурні зміни у зовнішньоекономічних зв'язках країн Центральної та Східної Європи. Сучасний рівень соціально-економічного розвитку країн регіону, їх економічна політика. Політичні та економічні передумови, які спричинили розпад колишнього СРСР: об'єктивні та суб'єктивні чинники. Специфіка економічного стану в окремих країнах, диференціація в економічному розвитку, структурна перебудова, проблеми, недоліки і перспективи. Тактика

та стратегія проведення економічних реформ: проблеми, наслідки і перспективи. Проблеми торгових, валютно-фінансових, митних, тарифних та інших економічних відносин. Спільні та протидіючі тенденції у розвитку економік країн. Проблеми, можливості, труднощі та перспективи створення економічного союзу в межах СНД. Регіональні угруповання.

Економіка окремих країн регіону. Економічний потенціал. Особливості здійснення економічних реформ у 1990-ті рр.. Структура сучасного господарства. Особливості зв'язків.

Місце та роль України у світовій економічній системі. Напрями соціально-економічного розвитку України. Проблеми та перспективи участі України в інтеграційних процесах. Зовнішньоекономічна стратегія. Особливості економічних відносин України з країнами СНД.

Тема 9. Економіка країн американського регіону. Економіка країн Північної Америки.

Рівень розвитку країн Північної Америки. Місце країн Північної Америки у світовій економіці. Історичні передумови формування національної економіки. США як економічний лідер світового господарства. Циклічність економічного розвитку. "Рейганоміка". Чинники і динаміка економічного розвитку США. Концентрація капіталу. Найкрупніші фінансові групи. Протиріччя державно-монополістичного регулювання економіки. Особливості структури економіки. Галузева структура економіки. Стан і динаміка виробництва найважливіших товарів і послуг. Фінансово-кредитна система. Особливості внутрішньорегіональної економіки. Зовнішньоекономічні зв'язки США. Особливості економічних зв'язків між Україною та США. Основні напрями державного регулювання економіки у XXI ст.

Характерні риси функціонування національної економіки Канади. Природні передумови розвитку економіки. Законодавство як чинник розвитку економіки. Ринок робочої сили. Структура економіки. Банківська

система Канади і її особливості. Відмінність канадських банків від банків США. США-Канада: взаємопереплетення капіталів і взаємодія національних економічних циклів. Зовнішньоекономічні зв'язки обох країн. Експорт та імпорт капіталу. Масштаби міжнародної виробничої діяльності. Зовнішня торгівля. Участь Канади у Північноамериканській зоні вільної торгівлі (НАФТА). Національні інтереси Канади у Північноамериканській зоні вільної торгівлі.

Економіка країн Латинської Америки. Місце країн Латинської Америки у глобальній і американській економіці. Особливості економічного розвитку країн регіону. Покраїнові відмінності. Головні тенденції розвитку. Фінансова система Латинської Америки. Система зовнішньоекономічних зв'язків. Інтеграційні процеси у Латинській Америці. НІК Латинської Америки. Інтереси України в Латинській Америці.

Тема 10. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону у світовій економіці.

Країни Південно-Західної Азії у світовій економіці: місце, роль, структура економіки. Економічні лідери регіону, їх економічна політика. Проблеми соціально-економічного розвитку країн Південно-Західної Азії.

Країни Південної Азії у світовій економіці. Особливості економіки, роль у світо господарських зв'язках. Соціально-економічні проблеми країн Південної Азії. Особливості економіки Індії.

Південно-Східна Азія у світовому господарстві. Неоднорідність країн регіону. Динаміка економічного зростання країн регіону. Найважливіші фактори розвитку НІК Південно-Східної Азії. Експортно-промислова стратегія розвитку. Роль іноземного капіталу та транснаціональних корпорацій у промисловому розвитку НІК. Надходження іноземного капіталу у НІК в позичковій та підприємницькій формі. Головні іноземні інвестори в регіоні. Розвиток різних галузей промисловості внаслідок процесів інвестування. Роль держави в економічному розвитку країн членів Асоціації. Південно-Східної Азії (АСЕАН). Державне регулювання. Роль державного

сектора в економічному розвитку країн АСЕАН. Програми приватизації в країнах Південно-Східної Азії. Особливості формування великих національних компаній. Економіка Республіки Кореї (Південна Корея). Особливості положення в глобальній економіці. Особливості корейської моделі розвитку. Галузева структура економіки та зовнішньоекономічні зв'язки Південної Кореї. Особливості економіки держав “драконів”. Особливості економіки держав-“тигрів”.

Економіка Японії. Місце країни у глобальній економіці та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Держава і корпорації в організаційно-управлінській структурі господарства. Державні інституції і державне регулювання. Фінансові інститути і реформування механізму їх дій. Корпоративний комплекс і типологія корпоративних групувань в Японії. Галузева структура господарства. Еволюція економічних моделей. Чинники економічного успіху Японії у післявоєнний період. Динаміка розвитку японської моделі (1945-1995 рр.). Причина та наслідки японської кризи 90-х рр. XX ст. Японська модель в умовах глобалізації світового господарства.

Тема 11. Економіка країн Африки

Загальний стан економіки країн Африки. Природні ресурси в країнах Африки. Рівень розвитку та структура економіки африканських країн. Сільське господарство як галузь економіки африканських країн. Роль видобувної промисловості в економіці країн Африки. Паливно-енергетичний комплекс країн Африки. Роль оборонної промисловості в економіці країн Африки. Значення державного сектору в економіці країн Африки. Проблеми регулювання економіки. Соціально-економічні проблеми африканських країн.

Інтеграційні процеси в африканських країнах. Колективні програми розвитку. Місце Африки в міжнародній торгівлі. Позиції іноземного капіталу. Проблеми зовнішнього боргу країн Африки.

3. Список джерел

3.1. Рекомендована література

1. Багрова І. В., Гетьман О. О., Власюк В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Навч. посіб. / І. В. Багрова, О. О. Гетьман, В. Є. Власик // За ред. І. В. Багрова–К.: Центр навчальної літератури, 2004.– 384 с.
2. Білорус О. Г. Економічна система глобалізму: Монографія. / О. Г. Білорус– К.: КНЕУ, 2003.– 360 с.
3. Бочан І. О., Михасюк І. Р. Глобальна економіка: Підручник. / І. О. Бочан, І. Р. Михасюк– К.: Знання, 2007.– 403 с.
4. Галкина В. А., Марев С. А. Мировая экономика и международные экономические отношения: Учебно-практ. пособие для дистанционного обучения. / В. А. Галкина, С. А. Мараев– М., 2001.– 108 с.
5. Грис Т., Леуский А., Лозовская Е. Мировая экономика / Т. Грис, А. Леуский, Е. Лозовская // Под ред. Л. Тарасевича.– СПб.: Питер, 2001.– 320 с.
6. Дахно І. І. Світова економіка. Навчальний посібник. / І. І. Дахно – К.: Центр навчальної літератури, 2006.– 264 с.
7. Дахно І. І. Країни світу. / І. І. Дахно // Енцикл. довідник.– К.: МАПА, 2004.– 604 с.
8. Економіка зарубіжних країн: Підруч./ А. С. Філіпенко, В. А. Вергун, І. В. Бураківський та ін.– 2-ге вид.– К.: Либідь, 1998.– 414 с.
9. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник /За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Россеїтевського.– К.: ЦУЛ, 2003.– 352 с.
10. Економіка зарубіжних країн: / За ред.: Козака Ю. Г., Ковалевського В. В., Осипова В. М. – 3-тє видав. перероб. та доп. навч. пос.– К.: Центр учбової л-ри, 2007.– 544 с.
11. Економіка знань: виклики глобалізації та Україна / Під ред. А. С. Гальчинського та ін. – К., 2004. – 262 с.
12. Економіка розвитку. Підруч. / О. М. Царалко, П. О. Бат та ін. – Суми: Унів. Кн., 2004. - 590с.
13. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення: Моногр./ О. М. Алимов, А. І. Даниленко, В. М. Трегобчук та ін. – К.: Об'єдн. Ін-т економіки НАН України, 2005. – 540с.
14. Іноземні інвестиції в Україні. – К.: ред.-вид. відд. Укр. ІНТЕІ, 2004. – 248с.
15. Киреев А. П. Международная экономика: В 2 ч.– Ч. І: Международная макроэкономика: открытая экономика и макроэкономическое программирование: Учебн. Пособие для вузов. / А. П. Киреева.– М.: Международные отношения, 2002.– 416 с.

16. Киреев А. П. Международная экономика: В 2 ч.– Ч. II: Международная макроэкономика: открытая экономика и макроэкономическое программирование: Учебн. пособие для вузов. / А. П. Киреева.– М.: Международные отношения, 2003.– 488 с.
17. Ковальчук Т. Т. Економічна безпека і політика: із досвіду професійного аналітика. / Т. Т. Ковальчук.– К.: Знання, 2004. – 638с.
18. Козик В.В., Панкова Л. А. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. /В. В. Козик, Л. А. Панкова.– К.: Знання-Прес, 1995.– 160 с.
19. Козак Ю. Г., Лук'яненко Д. Г., Макогонов Ю. В. Міжнародна економіка. Навчальний посібник. Вид. 2-ге перероб та доп. / Ю. Г. Козак, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогонов.– Київ: Центр навчальної літератури, 2004.– 672 с.
20. Козак Ю. Г., Єхануров Ю. І., Ковалевський В. В. та ін. Міжнародні стратегії розвитку: Навч. посіб. / Ю. Г. Козак, Ю. І. Єхануров, В. В. Ковалевський // За ред. Ю. Г. Козака, Ю. І. Єханурова, В. В. Ковалевського.– К.: Центр навчальної літератури, 2005.– 353 с.
21. Кудров В. М. Мировая экономика: Учебник. / В. М. Кудров.– М.: Из-во БЕК, 1999. – 464 с.
22. Липец Ю. Г., Пулярки В. А., Шлихтер С. В. География мирового хозяйства. / Ю. Г. Липец, В. А. Пулярки, С. В. Шлихте.– М.: Владом, 1999.– 399 с.
23. Ломакин В. К. Мировая экономика: Учебник для вузов. / В. К. Ломакин.– М.: Финансы, ЮНИТИ, 1998.– 727 с.
24. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. / З. О. Луцишин.– К.: Видавничий центр Др. Ук., 2002.– 320 с.
25. Матюшко І. Ю., Божко В. П. Іноземні інвестиції: Навч. Посіб. / І. Ю. Матюшко, В. П. Божко.– К.: ВД “Професіонал”, 2005. – 336с.
26. Мировая экономика: Ученое пособие / С. П. Гурко, Е. П. Целехович, Г. А. Примаченко и др.; Под ред. А. К. Корольчук.– Мн.: Экоперспектива, 2000.– 240 с.
27. Мировая экономика: Учебник / Под ред. проф. А. С. Булатова.– М. : Юристь, 1999.– 734 с.
28. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран: Учебник / Под ред. В. П. Колесова, М. Н. Осьмовой.– М.: Флинта, 2000.– 480 с.
29. Мировая экономика: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. Н. П. Николаевой.– 2-е изд. Перераб. і доп.– М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000.– 575 с.
30. Міжнародна економіка. Навчальний посібник / За ред. Ю. Г. Козака, В. М. Новацького.– К.: Центр навчальної літератури, вид-во “Артек”, 2002.– 436 с.

31. Міжнародна економіка. Підручник / А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В. В. Рокова та ін., за ред А. П. Румянцева.– К.: Знання-Прес, 2003.– 447 с
32. Новицький В.Е. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. / В. Е. Новицький.– К.: КНЕУ, 2001.– 948 с.
33. Новокшанова Л. В., Трифонов Ю. В. М. Мировое хозяйство. Учебное пособие. / Л. В. Новокшанова, Ю. В. Трифонов.– М.: Юристъ, 2000.– 312 с.
34. Одягайло Б. М. Міжнародна економіка. Навч. посіб. / Б. М. Одягайло.– К.: Знання, 2005.– 397 с.
35. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навч. Посіб. / Ю. В. Пасічник.– К.: Знання-Прес, 2002. – 496с.
36. Перехідна економіка: Підруч. / за ред. В. М. Гейця. – К.: Вмща шк., 2003.- 592с.
37. Світова економіка: Підручник / А.С. Філіпенко, О. І. Шнирков та ін.– К.: Либідь, 2000.– 582 с.
38. Світова економіка: Підручник / А.С. Філіпенко, В. С. Будкін, О. І. Рогач та ін. – К.: Либідь, 2007. – 640с.
39. Світовий бізнес. Навч. посіб. / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця.– Житомир: ПП “Рута”, 2004.– 498 с.
40. Спиридонов И. А. Мировая экономика: Учебн. пособие. / И. А. Спиридонов.– М.: ИНФРА. М., 1998.– 256 с.
41. Тодара М. П. Экономическое развитие: Учебник / Пер. с англ. по ред. С. М. Яковлева, Л. З. Зевина.– М.: Экономический факультет МГУ, ЮНИТИ, 1997.– 671 с.
42. Тэар Т. Р. Мировая экономика. / Т. Р. Тэар.– Спб.: Питер, 2001.– 218 с.
43. Халевская Е., Крозе Н. Мировая экономика: Учебник. / Е. Халевська, Н. Крозе.– М.: Юристъ, 1999.– 304 с.
44. Черников Г. П. Мировая экономика: Учеб. для вузов / Г. П. Черников, Д. А. Черникова.– М.: Дрофа, 2003.– 432 с.
45. Ширай В. И. Мировая экономика и международные экономические отношения: Учебное пособие. / В. И. Ширай.– М.: Издательско-торговая корпорация “Дашков” К., 2003.– 528 с.
46. Філіпенко А. С. Економічний розвиток сучасної цивілізації: Навч. посіб. / А. С. Філіпченко.– К.: Знання, 2000.– 174 с.
47. Якубовський С.О., Козак Ю. Г., Савчук О. В. та ін. ТНК: особливості інвестиційної діяльності: Навч. посібник. / С. О. Якубовський, Ю. Г. Козак, О. В. Савчук.– К.: Центр навчальної л-ри, 2006.– 488 с.

Рекомендована література, наявна у бібліотеці Східноєвропейського національного університету

1. Андрианов, В. Д. Россия в мировой экономике: учеб. Пособие для студентов вузов / В. Д. Андрианов. – М.: ВЛАДОС, 2002. – 400 с. (СГЛ. – 3)
2. Багрова, І. В. Міжнародна економічна діяльність України : навч. Посіб. / І. В. Багрова, О. О. Гетьман, В. Є. Власюк ; М-во освіти і науки України. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 382 с. – Додатки. – Бібліогр.: с.277-286. (СГЛ. – 3, ВА. – 1)
3. Барнз, В. Нові регіональні економіки / В. Барнз, Л. Ледебург. – Л. : Літопис, 2003. – 196. – Покажч. імен та прізвищ. (СГЛ. – 5 ВА. – 11)
4. Боровиков, В. И. Основы мировой экономики : Конспект лекций : учебное пособие / В. И. Боровиков. – М. : Центр, 2002. – 160 с. – Библигр.: с. 155. (СГЛ. – 4, ВА. – 5)
5. Бочан, І. О. Глобальна економіка : підручник / І. О. Бо чан, І. Р. Михасюк ; М-во освіти і науки України. – К. : Знання, 2007. – 408 с. – Додатки. – Бібліогр.: с. 338-357. (СГЛ. -3, ВА. – 8)
6. Гладков, И. С. Мировая экономика и международные экономические отношения : учеб. пособие / И. С. Гладков. – Изд. 3-е, перераб. и доп. – М. : Издат.-торг. корпорація «Дашков и К», 2003. – 296 с. – Слов. основних понять, глоссарий, список сокр. (СГЛ. – 3)
7. Голиков, А. П. Мировое хозяйство и международные экономические отношения : учеб. пособие / А. П. Голиков, Г. П. Артеменко, Н. В. Багров. – Сімф. : Сонат, 2003. – 432 с. – Библиогр. : с. 428-431. (СГЛ. – 1)
8. Гурова, И. П. Мировая экономика и международные экономические отношения : тесты, упражнения, проблемные ситуации : учеб. пособие для студентов / И. П. Гурова. – М. : Дело, 2003. – 176 с. – Прил.: с. 146. (СГЛ. – 3)
9. Дахно, І. І. Світова економіка : навч. посіб. для студ. ВНЗ / І. І. Дахно. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 262 с.- Англо-укр. Глосарій. – Бібліогр. : с. 257-259. (СГЛ. – 5, ВА. – 7)
10. Дахно, І. І. Міжнародна економіка : навч. посіб. для студ. ВНЗ / І. І. Дахно, Ю. А. Бовтрук ; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. – К. : МАУП, 2002. – 214 с. – Англо-укр. глосарій. – Бібліогр.: с. 208-209. (СГЛ. – 4, ВА – 2)
11. Дергачев, В. А. Геоэкономика / В. А. Дергачев. – К. : ВИРА-Р, 2002. – 512 с. – Библиогр.: с. 480-482. (СГЛ. – 4)
12. Друзик, Я. С. Мировая экономика : [учеб. пособие] / Я. С. Друзик. – Минск : ООО «ФУ Аинформ», 2002. – 526 с. – Библиогр.: с. 524. (СГЛ. – 4)

13. Колодко, Г. В. Глобалізація і перспективи розвитку постсоціалістичних країн / Г. В. Колодко. – К. : Основні цінності, 2002. – 244 с. – (Серія «Сучасна думка»; Кн. 17). – Алф. Показч. – Бібліогр.: с. 377-379. (СГЛ. – 3, ВА – 16)
14. Кочетов, Э. Г. Геоэкономика : освоения мирового экономического пространства : учебник / Э. Г. Кочетов. – М.: БЕК, 2002. – 462 с. – Библиогр. в конце гл. (СГЛ. – 2)
15. Ломакин, В. К. Мировая экономика : учеб. для студентов вузов / В. К. Ломакин. – 2-е изд., перераб. И доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 736 с. (СГЛ. – 2)
16. Михайлушкин, А. И. Международная экономика : учебник / А. И. Михайлушкин, П. Д. Шимко. – М.: Высш. шк., 2002. – 336 с. : ил. – Библиогр. : с. 336. (СГЛ. – 4)
17. Нікітіна, М. Г. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: просторові аспекти розвитку : навч. посіб. для студ. ВНЗ / М. Г. Нікітіна ; М-во освіти і науки України. – К. : Центр навч. л-ри , 2004. – 190 с. – Бібліогр.: с. 189-190 (СГЛ. – 4)
18. Одягайло, Б. М. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Б. М. Одягайло ; М-во освіти і науки України. – К. : Знання, 2005. – 400 с. : ілюстр. – (Вища освіта XXI). – Бібліогр.: с. 393-394. (Ва. – 1, СГЛ. – 3)
19. Міжнародна економіка : навч.-метод. Посіб. для сам ост. Вивч. Дисципліни / А. М. Поручник, Я. М. Столярчук, О. Д. Павловські, В. В. Приходько ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. економ. ун-т ; за ред.. А. М. Поручника. – К. : КНЕУ, 2005. – 158 с. (СГЛ. – 3, ВА. – 1)
20. Раджабова, З. К. Мировая экономика : ученик / З. К. Раджабова. – 2-е узд., ререраб. И доп. – М. : Инфра-М, 2002. – 320 с. : - (Высшее образование). – Библиогр.: с. 309-313. (СГЛ. – 1)
21. Рокоча, В. В. Міжнародна економіка. У 2 кн. : навч. посіб. / В. В. Рокоча ; [М-во освіти і науки України]. – К. : таксон. – (Modus vivendi)/
Кн. 1 : Міжнародна торгівля: теорія та політика. – 2000. – 318 с.
Кн. 2 : монетарна теорія міжнародної економіки. – 2003. – 300 с.
(СГЛ. – 5)
22. Роузфилд, С. Сравнительная экономика стран мира : культура, богатство и власть в XXI веке / С. Роузфилд. – М. : РОССПЭН, 2004. – 430 с. – Глоссарий. (СГЛ. – 3)
23. Румянцев, А. П. Міжнародна економіка. Практикум / А. П. Румянцев, Ю. О. Коваленко. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 296 с. – Дод. : с. 113-295. – Бібліогр. В кінці розд. (СГЛ. – 4, СІЛ. – 1)

24. Савельєв, Є. В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів : підручник / Є. В. Савельєв ; за ред. О. А. Устеніка. – Т. : Економічна думка, 2002. – 498 с. : ілюстр. – Бібліогр. : с. 493-495.
25. Сапич, В. І. Міжнародна економіка : практикум : навч. посіб. / В. І. Сапич, Н. М. Сапич ; М-во освіти і науки України. – Суми : Унів. кн., 2003. – 160 с. : ілюстр. – Бібліогр. : с. 132-133. (СГЛ. – 2)
26. Міжнародна економіка : навч. посіб. / В. Є. Сахаров, В. С. Будкін, С. А. Єрохін, О. В. Зав'ялова ; за заг. Ред.. В. Є. Сахарова. – 2-е вид., виправл. – К. : Ін Юре, 2008. – 432 с. (СГЛ. – 2, ВА. – 3)
27. Солонінко, К. С. Міжнародна економіка : навч. посіб. для студ. Екон. Спец. / К. С. Солонінко ; М-во освіти і науки України. – К. : Кондор, 2008. – 382 с. – Додатки : с. 373-380. – Бібліогр. в кінці тем. (СГЛ. – 4, ВА. – 1)
28. Тэор, Т. Р. Мировая экономика : пособие для подготовки к экзамену / Т. Р. Тэор. – СПб. [и др.] : Питер, 2002. – 218 с. – (Серия «Завтра экзамен»). (СГЛ. – 1)
29. Філіпенко, А. С. Цивілізаційні виміри економічного розвитку / А. С. Філіпченко. – К. : Знання України, 2002. – 190 с. – (СГЛ. – 4)
30. Філіпенко, А. С. Світова економіка : підруч. для студ. екон. спец. ВНЗ / А. С. Філіпченко, В. С. Будкін, О. І. Рогач. – К. : Либідь, 2007. – 640 с. – Автори на опр. і титул. ст. не зазначені (СГЛ. – 3, ВА. – 17)
31. Варламова, В. Н. Международная экономическая интеграция : учеб. пособие / В. Н. Харламова ; МГИМО. – М. : АНКІЛ, 2002. – 174 с. (СГЛ)
32. Чистилин, Д. К. Самоорганизация мировой экономики : Евразийский аспект : монографія / Д. К. Чистилин. – М. : Экономика, 2004. – 240 с. – (Российская социально-экономическая мысль). – Приложение : с. 215-230. – Библиогр. : с. 231-237. (СГЛ. – 2)
33. Ширай, В. И. Мировая экономика и международные отношения : учеб. пособие / В. И. Ширай. – М. : [б.в.], 2003. – 528 с. (СГЛ. – 5)
34. Якименко, В. И. Международная экономика : учеб. пособие / В. И. Якименко. – Донецк : [б. в.], 2002. – 384 с. : ил. – Библиогр.: с. 362-363. (СГЛ. – 3)
35. Економіка зарубіжних країн : навч. посіб. / за ред.. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Ржепівського. – К. : Центр учб. л-ри, 2003. – 352 с. : ілюстр. – Бібліогр. : с. 351. (СГЛ. – 3, ВА. – 1)
36. Кредитно-модульний курс з міжнародної економіки : навч. посіб. для студ. ВНЗ / за ред.. Ю.Г. Козака, Ю. В. Макогона, Н. С. Логвинової ; М-во освіти і науки України. – К. : Центр учб. л-ри, 2008. – 296 с. – Бібліогр. : с. 293-295. (СГЛ. – 2 ВА. – 16)

37. Мировая экономика : учеб. пособие для студ. вузов / под. ред. И. П. Николаевой. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 576 с. (СГЛ. – 4)
38. Мировая экономика : учебник / под ред. А. С. Булатов. – М. : Юристъ, 2003. – 736 с. – (Номо Faber). – Глосарий : С. 711-734. (СГЛ. – 2)
39. Мировая экономика : глобальные тенденции за 100 лет / под ред. И. С. Королева. – М. : Экономист, 2003. – 604 с. (СГЛ. – 2)
40. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран : учебник / под ред. В. П. Колесова, М. Н. Осьмовой. – 4-е изд. – М. : Флинта, 2002. – 480 с. : ил. – (Библиотека экономиста). (СГЛ. – 3)
41. Міжнародна економіка : навч. посіб. для ВНЗ / М-во освіти і науки України ; за ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Ржепівського. – 2-е вид. переробл., доповн. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 670 с. – бібліогр. : с. 664-669. (ВА. – 37, СГЛ. – 3)
42. Міжнародна економіка : підручник / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка; за ред. А. П. Румянцева. – 3-є вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2006. – 480 с. – Бібліогр. : с. 470-479 (СГЛ. – 4, ВА. – 6)
43. Міжнародна економіка : в питаннях і відповідях : навч. посіб. для студ. ВНЗ / М-во освіти і науки України ; за ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Ржепішевського. – К. : [Центр навч. л-ри], 2004. – 676 с. – Бібліогр. : с. 672-675. (СГЛ. – 4)
44. Міжнародна економіка : підруч. Для студ. ВНЗ / М-во освіти і науки України; за ред. : Ю. Г. Козака, Д.Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона. – 3-є вид., переробл. та доповнен. – К. : ЦУЛ, 2009. – 560 с. – Бібліогр.: с. 556-559. (СГЛ. – 1)

Місця збереження документів:

- СГЛ – Сектор гуманітарної літератури
- СІЛ – Сектор історичної літератури
- ЮПЛ – Сектор юридичної та педагогічної літератури
- ВЕФ – відділ зберігання фондів
- ВА – відділ абонементу
- РІВ – Сектор рідкісних і іноземних видань
- НБВ – Науково-бібліографічний відділ
- СПЛ – Сектор природничої літератури

3.3. Рекомендовані періодичні видання

1. “Економіка України”.
2. “Мировая экономика и международные отношения”.
3. “Дзеркало тижня”.

4. “Бізнес”.
5. “Международная жизнь”.
6. “Формування ринкових відносин в Україні”.
7. “Економіст”.
8. “Регіональна економіка”.
9. “Журнал європейської економіки”.
10. “Євробиюлетень”.
11. “Інвестиції: практика та досвід”.
12. “Політика і час”.
13. “Бюллетень иностранной коммерческой информации”.
14. “Внешняя торговля”.
15. “США. Экономика. Политика. Идеология”.
16. “Коринф-интер-бизнес”.
17. “Вісник Національного Банку України”

3.4. Рекомендовані Інтернет-ресурси

1. Офіційний WEB-сайт Національного бюро економічних досліджень (США):
<http://www.nber.org>
2. WEB-сайт Всесвітнього банку: <http://www.worldbank.org>
3. WEB-сайт Бюро економічного агентства Міністерства торгівлі США:
<http://www.bea.doc.gov>
4. Офіційний WEB-сайт ООН: <http://www.un.org>
5. WEB-сайт СОТ: <http://www.wto.org>
6. WEB-сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР):
<http://www.oecd.org>
7. Офіційний WEB-сайт Конференції ООН з торгівлі і розвитку:
<http://www.unctad.org>
8. Офіційний WEB-сайт ЄС: <http://www.europe.eu.int>
9. Офіційний WEB-сайт СНД: <http://www.unece.org/stats/cisstat>
10. Національний Банку України: <http://bank.gov.ua>
11. Міністерство закордонних справ України: <http://www.mfa.gov.ua>
12. Державний комітет статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

РОЗДІЛ II. Робоча програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

«Світова економіка»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни <i>денна форма навчання</i>
Кількість кредитів, - 4	0302 Міжнародні відносини	вибірковий
Модулів - 2	Напрямок 6.030203 Міжнародні відносини	<i>Рік підготовки:</i> 2-й
Змістових модулів - 2	бакалавр	<i>Семестр</i>
ІНДЗ: є		3-й
Загальна кількість годин - 144		<i>Лекції</i> 38 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійна робота студента - 1 індивідуальної роботи – 1		<i>Практичні, семінарські</i> 30 год.
		<i>Самостійна робота</i> 38 год.
		ІНДЗ: 38 год.
		Вид контролю: екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. *Мета курсу* – надання знань про розвиток світової економіки та сучасні тенденції її розвитку, а також формування вмінь аналізу сучасних проблем світового економічного розвитку і простору .

2.2. *Завдання курсу* – сформулювати уявлення про загальні і закономірності особливості розвитку світової економіки та регіональні особливості світового економічного простору.

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні: **знати:**

теоретичні основи аналізу сучасної світової економіки, головні елементи міжнародної економічної системи, процеси інтернаціоналізації, транснаціоналізації та глобалізації економічного життя, теорію і практику регулювання ринкових відносин, взаємодію сукупності міжнародних ринків: товарів і послуг, капіталів, технологій, робочої сили та сучасні тенденції розвитку світових ринків, галузеві аспекти розвитку світової економіки, особливості діяльності міжнародних економічних організацій, об'єктивні закономірності розподілу країн з ринковою економікою на держави з розвинутою ринковою економікою, країни з економікою перехідного періоду та країн, що розвиваються, а також знати особливості економіки США, розвинених країн Західної Європи, Японії, країн, що розвиваються, країн з перехідною економікою, економіки України на сучасному етапі.

вміти:

добирати, обробляти, узагальнювати і робити висновки зі статистичних матеріалів і документів, що висвітлюють основні тенденції розвитку світової економіки. Узагальнювати найсуттєвіші відомості про економіку зарубіжних країн, аналізувати економічні показники, економічний потенціал країни, галузеву структуру економіки, економічну політику уряду, особливості зовнішньоекономічної діяльності, ступінь участі країни в міжнародному поділі праці. Використовувати набуті знання для визначення та прогнозування впливу світових тенденцій розвитку на економіку України.

3.ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

***Змістовий модуль 1. Загальні особливості і закономірності
розвитку світової економіки (22 год.)***

Тема 1. Загальна характеристика світової економіки як системи.

Економічний зміст світової економіки. Об'єкт, предмет, мета, завдання даного навчального курсу. Суть поняття “світова економіка”. Основні категорії і поняття: економіка, мікроекономіка, макроекономіка, мегаекономіка, політика, ринок, маркетинг, держава тощо. Основні показники світової економіки: валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП), показники ВВП і ВНП на душу населення, валовий світовий продукт, експорт, імпорт, експортна квота, рівень інфляції, рівень безробіття тощо. Основні закони економіки. Закон Грешема. Закон зменшення кінцевої корисності, зменшення віддачі, зменшення продуктивності праці і капіталу. Закон 20/80. Закон Лібіха. Закони, які описують відповідність доходів і споживання. Закон Кейнса. Закон Енгеля. Закон у зовнішньоекономічній діяльності. Закон Рікардо та Хекшера-Оліна. Системні закони. Закон подібності частин цілого (Закони біогеографічні, системогенетичні), закон оптимальності, закон Ле-Шательє. Закони теорії управління. Закон Вангера. Криві, ефекти і парадокси в економіці. Криві Філіпса, Лаффера, Еджуорта, Хрест Маршалла. Парадокси вартості, бережливості, Гіффіна, Леонтьєва, мультиплікативний ефект. Економічні теорії та їх значення у світовій економіці.

Тема 2. Генезис світової економіки. Формування економічної моделі XXI століття.

Теорії розвитку світової економіки. Технологічно-факторні теорії. Енергетичні теорії. Демографічні теорії. Комунікаційно-інформаційні теорії. Фінансові та маркетингові теорії. Часткова концепція Вебера. Комплексні теорії світової економіки. Марксистська теорія, теорія модифікацій, етнічна

теорія Гумільова, теорія господарських порядків Ойкена, теорія цивілізацій, теорія історичного круговороту.

Поняття про циклічність розвитку світової економіки. Теорія “великих хвиль” Кондратьєва-Шумпетера. Історичні етапи розвитку світової економіки і формування різних типів економіки. Привласнююче господарство. Відтворююча економіка і її складова – індустріальний тип економіки. Кризові явища в індустріальному типі економіки на сучасному етапі. Поширення кризових явищ на всі типи країн. Вплив кризових явищ на міжнародні відносини. Ознаки кризи індустріальної економіки. Перехідна епоха у розвитку світової економіки. Формування інформаційного типу економіки. Зміни в економічному і соціальному житті країн, які відбуваються у всіх країнах при переході до інформаційної економіки.

Інформаційно-технологічні моделі економіки розвинутих країн, перехідні економіки держав экс-соціалізму; індустріальні моделі з елементами до індустріальних форм у найменш розвинутих країнах. Ознаки технологічної революції. Механізм регуляції і управління в інформаційно-технологічному суспільстві. Основні парадигми, на яких ґрунтуються регулятивні механізми управління господарськими процесами.

Тема 3. Загальні особливості і тенденції розвитку світової економіки.

Суперечності розвитку світової економіки на сучасному етапі. Особливості і тенденції світової економіки. Глобальна трансформація світової економіки. Глобалізація світової економіки. Загальні ознаки глобалізації. Глобалізація фінансів; підвищення ролі ТНК; розширення експорту прямих іноземних інвестицій; міжнародна спеціалізація виробництва і торгівля товарами і послугами; глобалізація третинного сектора (сфери послуг) економіки; глобалізація управлінських функцій; глобалізація проблем навколишнього середовища; міжнародна економічна інтеграція. Регіоналізація світової економіки. Основні закономірності розвитку світової економіки.

Структура світової економіки як сукупність функціональних, галузевих, територіальних сфер. Функціональні елементи світової економіки. Науково-технічні відносини: поняття та економічна роль у світовій економіці. Історичні етапи розвитку міжнародного технологічного обміну. Виробничо-інвестиційна діяльність як елемент функціональної структури світової економіки. Транснаціоналізація світової економіки. Діяльність транснаціональних корпорацій, реалізація міжнародних інвестиційних проектів, діяльність вільних економічних зон. Міжнародна інвестиційна діяльність та транснаціональні корпорації. Основні цілі створення транснаціональних альянсів. Міжнародний обіг, світова торгівля як функціональна сфера світової економіки. Глобальна економіка і відкритість національних товарних ринків. Економічне зростання та міжнародна торгівля. Міжнародна валютно-фінансова система як функціональна складова світової економіки. Сучасна міжнародна валютна система, основні тенденції. Основні характерні особливості Європейської валютної системи. Фінансові ринки. Кризи новітньої фінансової системи. Проблеми реформування МВФ і Світового банку. Галузеві елементи та територіальні елементи структури світової економіки, їх особливості.

Тема 4. Економіка розвинутих країн.

Рівень економічного розвитку країн розвинутої ринкової економіки. Детермінанти економічного успіху країн-лідерів. Основні ознаки країн-лідерів (високий рівень розвитку матеріального виробництва, сільське господарство відрізняється великим ступенем інтенсивності та продуктивності, висока питома вага в структурі економіки припадає на сферу послуг, високий рівень конкурентоспроможності національних економік, провідні позиції в галузі інновацій, стрімке нарощування впливу транснаціональних корпорацій на всі сфери діяльності, перехід до інформаційного суспільства, високі соціальні стандарти). Основні моделі економіки розвинутих країн. Ліберальна модель розвитку. Корпоративістська

модель (демократичного корпоративізму, ієрархічний корпоративізм). Соціально-ринкова модель розвитку. Державна власність та регулювання соціально-економічних відносин. Сучасні пріоритети економічного розвитку країн розвинутої ринкової економіки. Урядове втручання в економіку країн даної групи. Форми державного втручання в економіку. Банки і фінансова система. Антимонопольні заходи і їх мета. Антимонопольне законодавство в США. Закони Шермана-Клейтона. Антимонопольні заходи у Великій Британії. Особливості антимонопольного законодавства в Бельгії. Економічне регулювання. Національний і регіональний рівень економічного регулювання. Особливості регіонального регулювання на прикладі Бельгії, Австрії. Національне регулювання: його особливості у різних країнах (Великобританії, Італії, Нідерландах, Японії). Державна власність Італії. Державна власність у промисловості США. “Адміністрація Долини Тенісі” як головне державне підприємство США. Поняття про “золоту акцію”. Регулювання суспільних відносин як форма державного втручання в економіку, що має забезпечити нормальне функціонування системи охорони здоров'я, охорони праці, захисту навколишнього середовища. Національні програми охорони довкілля. Вирішення екологічних проблем на міжнародному рівні. Динаміка економічного розвитку розвинутих країн.

Тема 5. Країни з перехідною економікою.

Суть поняття “країни з перехідною економікою”. Передумови формування системи перехідної економіки. Традиційні і новітні підходи до системних трансформацій. Вихідні умови системних трансформацій та їх порівняльні оцінки. Трансформаційні реформи в постсоціалістичних країнах та їх основні результати. Стратегії “шокової терапії” і “градуалізму”: порівняльний аналіз. Трансформація відносин власності в сучасних економічних системах. Спільне і відмінне у приватизаційних процесах у КНР, постсоціалістичних країнах Центральної і Східної Європи та СНД. Динаміка розвитку і структура економіки. Спільні і відмінні риси галузевої структури країн з перехідною економікою. Інтеграційні процеси в країнах перехідної економіки.

Тема 6. Економіка країн, що розвиваються. Економіка нових індустріальних і найменш розвинутих країн.

Суть понять “країни, що розвиваються”, “країни третього світу”, “молоді національні держави”, “країни, що визволились”, “слаборозвинуті країни”. Строкатість цієї групи країн. Спільні або близькі риси країн, що розвиваються. Відсталість економіки. Багатоукладність економіки в країнах третього світу. Технологічний дуалізм як поєднання сучасного, капіталомісткого різновиду виробництва, орієнтованого на експорт і традиційного трудомісткого. Структура економіки країн, що розвиваються. Переважання сільського господарства як сектора економіки і водночас його відсталість. Головні макроекономічні зрушення в структурі економіки країн, що розвиваються. Розвиток обробних галузей промисловості. Імпортозаміщення як перша модель індустріалізації. Стратегія експортної орієнтації. Результати індустріалізації. Структурні зрушення в переробній промисловості. Питома вага добувної промисловості в структурі промисловості країн, що розвиваються. Особливості розвитку інфраструктури країн третього світу. Рівень розвитку освіти. Перенаселеність, як явище, що спостерігається в групі країн, що розвиваються. Продовольча проблема в країнах третього світу. Проблеми урбанізації. Нерівномірність у розподілі доходів як спільна риса країн, що розвиваються. Вплив релігій на економіку країн цієї групи. Вплив релігій на культуру, сім'ю, класові розмежування. Диференціація країн, що розвиваються. Країни-експортери нафти. Нові індустріальні країни, їх місце у світовій економіці. Динаміка і чинники розвитку. Структура економіки. Економічна політика. Найвідсталіші і бідні країни. Наявність соціально-економічних проблем. Перспективи економічного розвитку.

Змістовий модуль 2. Регіональні особливості світового економічного простору (16 год)

Тема 7. Особливості економічного розвитку Західної Європи.

Поняття про регіональний, регіонально-економічний, економічний, організаційний, соціально-економічний принцип систематизації вивчення економік країн.

Систематизація країн Західної Європи за економічним принципом. Високорозвинені країни Західної Європи, економічно високо розвинуті невеликі країни західної Європи, середньо розвинуті країни Західної Європи. Карликові держави. Країни Європейського Союзу в системі світогосподарських зв'язків. Економічна могутність ЄС. Історія розвитку західноєвропейської інтеграції. Створення “Європейського об'єднання вугілля і сталі”, “Спільного ринку”, “Європейського співтовариства з атомної енергії”. Злиття цих співтовариств в “Європейське економічне співтовариство” (ЄЕС). Розширення ЄЕС. Декларація про Європейський Союз. Маастрихтська угода. Амстердамський договір. Копенгагенські критерії на вступ (1993), які отримали згодом назву політичних. Економічні критерії для країн-аплікантів, які називаються Маастрихтськими. Цілі та завдання Європейського Союзу. Особливості розвитку економіки країн-членів ЄС на сучасному етапі. Роль окремих країн у світовому господарстві та Європейському Союзі.

Постіндустріальний характер економік країн Західної Європи. Структура економіки країн. Основні галузі промисловості, їх характеристика. Роль і місце паливної промисловості і електроенергетики. Специфіка функціонування металургійної промисловості країн Західної Європи. Збільшення частки обробної промисловості в структурі господарства. Темпи зростання наукомістких галузей. Сучасні тенденції розвитку сільського господарства Західної Європи. Рівень розвитку транспортної системи регіону. Найважливіші види транспорту. Ускладнення і удосконалення

транспортної системи регіону. Розвиток туризму в регіоні. Характерні риси державного регулювання в Західній Європі. Система зовнішньоекономічних зв'язків. Роль зовнішньої торгівлі. Вивіз капіталу та інноваційна діяльність. Фінансова кредитна система. Європейська валютна одиниця. Виробниче кооперування, науково-технічне співробітництво, міжнародні послуги в західноєвропейському регіоні. Інші форми міжнародних економічних відносин. Перспективи взаємовигідного співробітництва України з державами Західної Європи. Україна і ЄС.

Тема 8. Економіка країн Центральної і Східної Європи. Економіка СНД.

Місце країн Центральної і Східної Європи у світовій економіці. Основні етапи соціально-економічного розвитку країн регіону. Економічна криза на початку 90-х рр. ХХ століття. Національні програми переходу до ринкової економіки та практика економічних реформ. Структурні зміни у зовнішньоекономічних зв'язках країн Центральної та Східної Європи. Сучасний рівень соціально-економічного розвитку країн регіону, їх економічна політика. Політичні та економічні передумови, які спричинили розпад колишнього СРСР: об'єктивні та суб'єктивні чинники. Специфіка економічного стану в окремих країнах, диференціація в економічному розвитку, структурна перебудова, проблеми, недоліки і перспективи. Тактика та стратегія проведення економічних реформ: проблеми, наслідки і перспективи. Проблеми торгових, валютно-фінансових, митних, тарифних та інших економічних відносин. Спільні та протидіючі тенденції у розвитку економік країн. Проблеми, можливості, труднощі та перспективи створення економічного союзу в межах СНД. Регіональні угруповання.

Економіка окремих країн регіону. Економічний потенціал. Особливості здійснення економічних реформ у 1990-ті рр.. Структура сучасного господарства. Особливості зв'язків.

Місце та роль України у світовій економічній системі. Напрями соціально-економічного розвитку України. Проблеми та перспективи участі

України в інтеграційних процесах. Зовнішньоекономічна стратегія. Особливості економічних відносин України з країнами СНД.

Тема 9. Економіка країн американського регіону. Економіка країн Північної Америки.

Рівень розвитку країн Північної Америки. Місце країн Північної Америки у світовій економіці. Історичні передумови формування національної економіки. США як економічний лідер світового господарства. Циклічність економічного розвитку. “Рейганоміка”. Чинники і динаміка економічного розвитку США. Концентрація капіталу. Найкрупніші фінансові групи. Протиріччя державно-монополістичного регулювання економіки. Особливості структури економіки. Галузева структура економіки. Стан і динаміка виробництва найважливіших товарів і послуг. Фінансово-кредитна система. Особливості внутрішньорегіональної економіки. Зовнішньоекономічні зв’язки США. Особливості економічних зв’язків між Україною та США. Основні напрями державного регулювання економіки у XXI ст.

Характерні риси функціонування національної економіки Канади. Природні передумови розвитку економіки. Законодавство як чинник розвитку економіки. Ринок робочої сили. Структура економіки. Банківська система Канади і її особливості. Відмінність канадських банків від банків США. США-Канада: взаємопереплетення капіталів і взаємодія національних економічних циклів. Зовнішньоекономічні зв’язки обох країн. Експорт та імпорт капіталу. Масштаби міжнародної виробничої діяльності. Зовнішня торгівля. Участь Канади у Північноамериканській зоні вільної торгівлі (НАФТА). Національні інтереси Канади у Північноамериканській зоні вільної торгівлі.

Економіка країн Латинської Америки. Місце країн Латинської Америки у глобальній і американській економіці. Особливості економічного розвитку країн регіону. Покраїнові відмінності. Головні тенденції розвитку.

Фінансова система Латинської Америки. Система зовнішньоекономічних зв'язків. Інтеграційні процеси у Латинській Америці. НІК Латинської Америки. Інтереси України в Латинській Америці.

Тема 10. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону у світовій економіці.

Країни Південно-Західної Азії у світовій економіці: місце, роль, структура економіки. Економічні лідери регіону, їх економічна політика. Проблеми соціально-економічного розвитку країн Південно-Західної Азії.

Країни Південної Азії у світовій економіці. Особливості економіки, роль у світо господарських зв'язках. Соціально-економічні проблеми країн Південної Азії. Особливості економіки Індії.

Південно-Східна Азія у світовому господарстві. Неоднорідність країн регіону. Динаміка економічного зростання країн регіону. Найважливіші фактори розвитку НІК Південно-Східної Азії. Експортно-промислова стратегія розвитку. Роль іноземного капіталу та транснаціональних корпорацій у промисловому розвитку НІК. Надходження іноземного капіталу у НІК в позичковій та підприємницькій формі. Головні іноземні інвестори в регіоні. Розвиток різних галузей промисловості внаслідок процесів інвестування. Роль держави в економічному розвитку країн членів Асоціації Південно-Східної Азії (АСЕАН). Державне регулювання. Роль державного сектора в економічному розвитку країн АСЕАН. Програми приватизації в країнах Південно-Східної Азії. Особливості формування великих національних компаній. Економіка Республіки Кореї (Південна Корея). Особливості положення в глобальній економіці. Особливості корейської моделі розвитку. Галузева структура економіки та зовнішньоекономічні зв'язки Південної Кореї. Особливості економіки держав “драконів”. Особливості економіки держав-“тигрів”.

Економіка Японії. Місце країни у глобальній економіці та Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Держава і корпорації в організаційно-управлінській структурі господарства. Державні інституції і державне

регулювання. Фінансові інститути і реформування механізму їх дій. Корпоративний комплекс і типологія корпоративних групувань в Японії. Галузева структура господарства. Еволюція економічних моделей. Чинники економічного успіху Японії у післявоєнний період. Динаміка розвитку японської моделі (1945-1995 рр.). Причина та наслідки японської кризи 90-х рр. ХХ ст. Японська модель в умовах глобалізації світового господарства.

Тема 11. Економіка країн Африки

Загальний стан економіки країн Африки. Природні ресурси в країнах Африки. Рівень розвитку та структура економіки африканських країн. Сільське господарство як галузь економіки африканських країн. Роль видобувної промисловості в економіці країн Африки. Паливно-енергетичний комплекс країн Африки. Роль оборонної промисловості в економіці країн Африки. Значення державного сектору в економіці країн Африки. Проблеми регулювання економіки. Соціально-економічні проблеми африканських країн.

Інтеграційні процеси в африканських країнах. Колективні програми розвитку. Місце Африки в міжнародній торгівлі. Позиції іноземного капіталу. Проблеми зовнішнього боргу країн Африки.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Кількість годин на			
	Лек.	Сем.	Сам.	Інд.
Модуль 1				
Змістовий модуль 1. Загальні особливості, закономірності розвитку і головні суб'єкти світової економіки				
Тема 1. Загальна характеристика світової економіки як системи	4	2	9	6
Тема 2. Генезис світової економіки. Формування економічної моделі ХХІ століття	4	2	9	6
Тема 3. Загальні особливості і тенденції розвитку світової економіки	4	2	20	6
Тема 4. Економіка розвинутих країн	4	2	-	
Тема 5. Країни з перехідною економікою	2	2	-	4
Тема 6. Економіка країн, що розвиваються.	4	2	-	1

Економіка нових індустріальних країн. Економіка найменш розвинутих країн.				
Всього	22	12	38	26
Модуль 2				
Змістовний модуль 2. Регіональні особливості світового економічного простору				
Тема 7. Особливості економічного розвитку Західної Європи	2	4	-	2
Тема 8. Економіка країн Центральної і Східної Європи. Економіка СНД	4	2	-	2
Тема 9. Економіка країн американського регіону. Економіка країн Північної Америки.	4	4	-	2
Тема 10. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону і світовій економіці.	4	4	-	2
Тема 11. Економіка Китайської народної республіки.		2	-	2
Тема 12. Економіка країн Африки.	2	2	-	2
Всього	16	18	-	12
Всього годин	38	30	38	38

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Змістовий модуль 1 (12 год.)

Семінар 1. Загальні особливості світової економіки, її структура та історія розвитку (6 год.)

1. Основні поняття і показники світової економіки.
2. Основні закони економіки. Криві , ефекти і парадокси в економіці.
3. Теорії розвитку світової економіки.
4. Циклічність розвитку світової економіки.
5. Еволюція світової економіки, еволюційні типи економіки та їх ознаки.
6. Тенденції розвитку світової економіки.
7. Світова економіка, її особливості і структура.
8. Тенденції розвитку галузевої структури світової економіки.
9. Регіонально-територіальні елементи світової економіки. Найважливіші інтеграційні об'єднання у світовій економіці.
10. Функціональні елементи світової економіки.

Семінар 2. Основні суб'єкти світової економіки (6 год.)

1. Економіка розвинутих країн.
 - 1.1. Основні моделі економіки розвинутих країн.
 - 1.2. Державна власність та регулювання соціально-економічних відносин.
 - 1.3. Банки й фінансова система.
 - 1.4. Антимонопольні заходи держави.
 - 1.5. Країни ОЕСР у системі міжнародних відносин.
2. Країни з перехідною економікою.
 - 2.1. Моделі ринкової трансформації.
 - 2.2. Економічна політика перехідних суспільств.
3. Економіка країн, що розвиваються.
 - 3.1. Особливості країн, що розвиваються та місце у світовій економіці.
 - 3.2. Загальна характеристика економіки.
 - 3.3. Стратегії економічного зростання.
 - 3.4. Результати економічної політики країн, що розвиваються.

5.2. Змістовий модуль 2 (18 год.)

Семінарське заняття 3. Країни Європейського Союзу (4 год.)

1. Місце країн Європейського Союзу у світовій економіці. Сучасний стан економіки країн ЄС.
2. Генезис європейської спільноти. Цілі та завдання Європейського Союзу.
3. Економічна модель Німеччини.
 - 3.1. Місце ФРН у глобальній та європейській економіці.
 - 3.2. Особливості німецької економічної моделі.
 - 3.3. Сучасна модель розвитку.
 - 3.4. Структура господарства.
 - 3.5. Зовнішньоекономічні зв'язки.
4. Економіка Франції.

- 4.1. Полоції Франції у світовій економіці та в Європейському Союзі.
- 4.2. Французька модель економіки.
- 4.3. Сучасна структура господарства.
- 4.4. Особливості зовнішньоекономічних зв'язків.
- 5. Економіка Великобританії.
- 5.1. Місце країни у світовій економіці та положії ЄС.
- 5.2. Трансформація британської моделі розвитку.
- 5.3. Галузева структура господарства.
- 5.4. Особливості зовнішньоекономічних зв'язків.
- 6. Скандинавська модель розвитку.
- 6.1. Особливості розвитку економіки скандинавських країн.
- 6.2. Суть і основні особливості шведської моделі.
- 7. Особливості розвитку «молодих» країн-членів ЄС.
- 7.1. Особливості історичного і економічного розвитку та вступу до ЄС «молодих» країн-членів угруповання.
- 7.2. Інтереси України на ринку ЄС.

6. Практичні завдання

1. Вкажіть місце та роль ФРН у глобальній та європейській економіці, враховуючи наступні економічні показники:

Питома вага країни у виробництві світового ВВП (за ПКС) у 2000-му році становила 4,6%, у той час коли частка населення Німеччини (загальна чисельність – 82,5 млн., поч. 2004 р.) складала лише 1,4% світового. За обсягами промислового виробництва країна посідає четверте місце у світі після США, Китаю та Японії. У той же час експорт країни становить 10,1% світового, а імпорт – 10,5%. За розрахунками, які були проведені групою Майкла Портера до Світового Економічного Форуму (2003) Німеччина посідала п'яте місце в світі за індексом мікроекономічної конкуренції після Фінляндії, США, Швеції та Данії, а за індикатором оперативності та стратегічності компаній – не мала рівних. Слід також відзначити, що ФРН

посідає третє місце у світі за технологічною потужністю, хоча за Індексом технологічних досягнень вийшла лише на 11-е. За показником Індексу розвитку людського потенціалу країна посідає лише 18-е місце у світі (2001), а ось за реальною заробітною платою за годину праці значно випереджає США, Японію і більшість європейських країн. У 2003 році за попередніми оцінками країна виробила ВВП (за валютним курсом) в розмірі 2160 млрд. євро, що становило 22,8% аналогічного показника всього ЄС-15. Проте, у відносних показниках, хоча вона і має вищий ніж середній по Євросоюзу індикатор ВВП на душу населення – 106,1%, однак значно поступається Данії (146%), Ірландії (138%), Люксембургу (203%), Нідерландам (115,8%), а також Австрії, Фінляндії, Швеції та Великобританії. Корпорація Daimler-Chrysler вийшла на сьоме місце в світі за торговим оборотом – 152,8 млрд. євро (2001).

2. Узагальнюючим мірилом рівня соціального забезпечення населення країни може слугувати так званий індекс розвитку людини (ІРЛ), який розраховується як зважена сукупність душових показників доходу, заробітної плати, купівельної спроможності населення («споживчий кошик»), рівня освіти, медичного обслуговування та ін. Найвище значення ІРЛ дорівнює 1,0. Проаналізуйте рівень соціального забезпечення населення країн ЄС у порівнянні з іншими державами, використовуючи показники по деяких країнах за даною таблицею:

Таблиця 3.1

Індекс розвитку людини по деяких країнах

Канада	0,960	Росія	0,769
Франція	0,946	Україна	0,665
США	0,943	Китай	0,650
Норвегія	0,943	Індія	0,451
Ісландія	0,942	Гаїті	0,340
Японія	0,940	Гвінея	0,277
Швеція	0,936	Ефіопія	0,252
В.Британія	0,932	Бурунді	0,241
Німеччина	0,925	Малі	0,236
Італія	0,922	Буркуна-Фасо	0,219

Семінарське заняття 4. Економіка країн Центральної та Східної Європи (2 год.)

1. Особливості та динаміка розвитку країн Центральної та Східної Європи.
2. Спільні та відмінні риси трансформаційних процесів у державах ЦСЄ.
3. СНД – організація співробітництва нових незалежних держав.
4. Особливості економіки країн СНД.
5. Інтеграційні аспекти взаємодії на терені СНД.
6. Україна та СНД.
7. Економіка та економічні стратегія України.
8. Зовнішньоекономічні відносини України.

4. 1. Тематика індивідуальних повідомлень.

За питаннями даної теми студенти можуть готувати індивідуальні повідомлення про економіку однієї з країн (на вибір) Центральної, Східної Європи або СНД за планом:

- рівень розвитку економіки країн, її місце у світовій економіці;
- структура економіки;
- стратегія економічного зростання.

4.2 Тестові завдання для самоконтролю

1. В різних країнах зміцнення економіки внаслідок реформ настає не одночасно. Вкажіть країни, котрі першими вийшли з «шокового стану»:
 - а) країни Балтії;
 - б) Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина;
 - в) країни СНД.

2. Коли у країнах Центральної і Східної Європи розпочались радикальні реформи:
- а) в 1989 -1991 роках;
 - б) в 1979 – 1981 роках;
 - в) в 1981 – 1989 роках.
3. Зовнішня торгівля країн Балтії орієнтується в основному на...:
- а) Росію;
 - б) Україну;
 - в) Фінляндію;
 - г) Швецію;
 - д) Данію.
4. Які країни започаткували процес економічної інтеграції, створивши після розпаду РЕВ так звану Вишеградську групу?
- а) Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща;
 - б) Польща, Словенія, Румунія, Угорщина;
 - в) Словаччина, Румунія, Угорщина, Польща.

Семінарське заняття 5. Економіка країн американського регіону (4 год.)

1. Економіка США.
- 1.1. Місце США у світовій економіці. Економічний і науково-технічний потенціал.
 - 1.2. Чинники і динаміка економічного розвитку.
 - 1.3. Галузева структура економіки.
 - 1.4. Особливості внутрішньо регіональної економіки.
 - 1.5. Зовнішньоекономічна експансія США.
 - 1.6. Основні напрями державного регулювання економіки у XXI ст.
2. Характерні риси функціонування національної економіки Канади.
- 2.1. Еволюція соціальної моделі Канади.

3. Економіка країн Латинської Америки

3.1. Місце країн Латинської Америки у глобальній і американській економіці.

3.2. Особливості економічного розвитку країн регіону. Покраїнові відмінності.

3.3. Головні тенденції розвитку.

3.4. Фінансова система Латинської Америки.

3.5. Система зовнішньоекономічних зв'язків.

3.6. Інтеграційні процеси у Латинській Америці.

3.7. НІК Латинської Америки.

3.8. Інтереси України в Латинській Америці.

5.1 Практичні завдання

1. Проаналізуйте подані нижче дані за 2008-2009 рр. і прослідкуйте як впливають дані про інтенсивність міжнародних домовленостей між Сполученими Штатами Америки Україною на стан торговельно-економічного співробітництва між Україною та Сполученими Штатами Америки.

Таблиця 5.1

Перелік чинних двосторонніх договорів та домовленостей між США та Україною (2008-2009 рр.)

112.	Міжурядова	Протокол № 5 до Меморандуму про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо допомоги з правоохоронних питань від 09.12.2002 р.	Підписано:
113.	Міжурядова	Угода про торговельне та інвестиційне співробітництво між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки	Підписано: 28.03. – 01.04.08
114.	Міжурядова	Рамкова угоду між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки про співробітництво в дослідженні та використанні космічного простору в	Підписано: 31.03.08

		мирних цілях	
115.	Міждержавна	Пріоритети українсько-американського співробітництва (Дорожня карта)	Підписано: 01.04.08
116.	Міжвідомча	Угода між Міністерством оборони України та Міністерством військово-повітряних сил Сполучених Штатів Америки про навчання в рамках програми льотної підготовки майбутніх командирів	Підписано: 24.04.08 Діє з: 24.04.08
117.	Міжвідомча	Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством економіки України та Міністерством торгівлі Сполучених Штатів Америки	Підписано: 08.05.08 Діє з: 08.05.08
118.	Міжурядова	Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки	Підписано: 10.11.08 Діє з: 10.11.08
119.	Міжвідомча	Поправки №6 до Угоди між Міністерством економіки України та Міністерством оборони Сполучених Штатів Америки щодо надання Україні допомоги, пов'язаної із встановленням системи експортного контролю з метою запобігання розповсюдженню зброї масового знищення з України	Підписано: 09.04.09 Діє з: 29.04.09
120.	Міжурядова	Продовження Угоди між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо підвищення експлуатаційної безпеки, зниження ступеня ризику експлуатації та зміцнення систем регулювання цивільних атомних об'єктів в Україні 1993 року	У формі обміну нотами Діє з: 07.05.09
121.	Міжвідомча	Меморандум про взаєморозуміння між Державним комітетом фінансового моніторингу України та Мережею боротьби з фінансовими злочинами, Бюро Міністерства фінансів Сполучених Штатів Америки щодо співробітництва в сфері обміну інформацією, яка має відношення до відмивання коштів та фінансування тероризму	Підписано: 27.05.09 Діє з: 27.05.09
122.	Міжвідомча	Меморандуму між Міністерством оборони України та Державним	Підписано: 30.11.09

	департаментом США про допомогу у знищенні та демілітаризації ракетних систем та відповідного обладнання, матеріалів та компонентів	Діє з: 30.11.09
--	--	--------------------

Таблиця 5.2

Імпорт американських товарів в Україну 2009 року (тис. дол. США)

№ товарної групи за ГТС	Опис товарної групи за Гармонізованою тарифною системою США (ГТС)	2008	2009	Динаміка	
88	Аеронавігаційні або космічні апарати	77770	168831	117%	19%
84	Ядерні реактори; бойлерні машини; машинне устаткування та механічне обладнання	465509	167032	-64%	19%
2	М'ясо і субпродукти харчові	222150	97496	-56%	11%
27	Енергетичні матеріали; нафта та продукти її перегонки	137090	77117	-44%	9%
87	Засоби наземного транспорту, крім залізничного рухомого складу і трамваїв	417148	56928	-86%	6%
90	Прилади і апарати оптичні, фотографічні, кінематографічні, вимірювальні, контрольні, прецизійні, медичні і хірургічні	50167	42834	-15%	5%
3	Риба і ракоподібні	52993	26462	-50%	3%
55	Хімічні штапельні волокна	17135	22313	30%	3%
33	Ефірні масла та есенції; парфумерні, косметичні й туалетні засоби	32581	21252	-35%	2%
30	Фармацевтична продукція	11919	20107	69%	2%
39	Полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них	33453	19743	-41%	2%
85	Електричні машини й устаткування, звукозаписувальна і звуковідтворююча апаратура	35724	19474	-46%	2%
98	Товари придбані в портах	14976	12642	-16%	1%
23	Залишки і відходи харчової промисловості	10254	12047	18%	1%
73	Вироби з чавуна та сталі	38881	10833	-72%	1%
	Інші	250360	114962	-54%	13%
	Всього	1868112	890069	-52%	100%

Таблиця 5.3

Експорт товарів з України до США за 2009 рік (тис. дол. США)

№ товарної групи за ГТС	Опис товарної групи за Гармонізованою тарифною системою США (ГТС)	2008	2009	Динаміка
98	Товари спеціальної класифікації	15549	103673	567%
72	Чавун та сталь	1269620	89427	-93%
27	Енергетичні матеріали; нафта та продукти її перегонки	172564	61451	-64%
28	Продукти неорганічної хімії	335914	45524	-86%
73	Вироби з чавуна та сталі	198741	27239	-86%
84	Реактори ядерні, котли, машини, апарати і механічні пристрої; їх частини	15816	13510	-15%
63	Інші готові текстильні вироби	17511	10812	-38%
26	Руди, шлаки та зола	3466	10483	203%
97	Вироби мистецтва, антикваріат	1001	10481	947%
32	Екстракти дубильні або фарбувальні; таніни та їх похідні, пігменти та інші барвники, фарби і лаки; мастики, чорнила	7625	9572	26%
40	Каучук, гума та вироби з них	37029	8451	-77%
85	Електричні машини і устаткування та їх частини; апаратура для записування або відтворення звуку; апаратура для записування або відтворення зображення і звуку по телебаченню та частини і приладдя до них	12352	8156	-34%
17	Цукор і кондитерські вироби з цукру	4457	7742	74%
29	Продукти органічної хімії	1930	7430	285%
90	Прилади та апарати оптичні, для фотографування або кінематографії, вимірювання, контролю або вимірювання точності; апарати медико-хірургічні; їх частини та приладдя	7121	6844	-4%
	Інші	239313	68397	-71%
	Всього	2340008	489195	-79%

2. Виділіть основні характеристики Соціальної моделі Канади та визначіть якій би ще країні вона була б дієвою.

Канада виділяється своєю соціальною системою, яка багато у чому є унікальною не тільки на континенті, а й в усьому світі.

Соціальні реформи в Канаді розпочалися у період 60-70-х років ХХ ст. і мали на меті суттєве посилення участі держави перш за все у таких секторах цієї сфери як соціальне забезпечення, охорона здоров'я, освіта. З 1961 р. почала діяти система загального медичного страхування, а вже з 1971 р. вона трансформується у загальне медичне страхування, яке зробило для широких верств населення отримання лікувальних та діагностичних послуг більш доступним. З 1965 року в країні почала діяти нова загальнонаціональна програма – Канадський план допомоги бідним, за яким федеральний уряд взяв на себе покриття половини витрат регіонів на допомогу малозабезпеченим громадянам.

Упродовж 1965-1974 рр. – обсяг ВВП та реальні доходи населення зростали досить швидкими темпами, а відтак збільшувалися і надходження до державного бюджету. До цього слід додати також масований наступ профспілок, які традиційно були значно сильнішими ніж у США. Названі чинники створили належні умови для реалізації оновленої соціальної політики в Канаді, яка у цей період опиралася на фундамент фіскального федералізму, що зумовлювало не тільки декларування подальшого соціального розвитку, а й реальне фінансування відповідних програм.

З середини 70-х років розпочалося поступове погіршення економічного стану: уповільнилися темпи зростання ВВП, щорічний дефіцит бюджету у середині 80-х років перевищив 200 млрд. кан. дол. Стало зрозумілим, що підтримка у таких масштабах соціальних гарантій виступатиме дестабілізуючим фактором подальшого розвитку. Крім цього мало місце подальше нарощування суперечностей між федеральним та регіональними урядами Канади. Найбільш рельєфно це проявилось у ситуації з франкомовною провінцією Квебек, яка вважала себе обділеного при

розподілі федеральних коштів. Суттєвий вплив мав також фактор приходу до влади консерваторів (1984-1993). На початку 90-х років уряд відмовився від “універсальних” програм соціального забезпечення, виплати за якими здійснювалися не за показником злиденності, а за соціально-віковими критеріями, а вже у 1993 р. соціальну модель Канади було трансформовано через введення принципу “селективності” щодо виплати допомоги, за яким масштаби та пріоритети її надання було змінено.

Основні реформи 90-х років зводилися до наступного:

Була змінена федеральна система страхування по безробіттю. Федеральний уряд країни повністю усунувся від фінансування допомоги – фонд виплат став формуватися тільки за рахунок внесків робітників та роботодавців. Внаслідок цього число отримувачів допомоги скоротилося майже удвічі, хоча за даними Л.Немової (2003) чисельність безробітних зменшилася при цьому тільки на 20%.

У 1996 році замість відокремленого переведення коштів на різні соціальні програми вводився єдиний блоковий трансферт на соціальні потреби. Суми, що поступали через нього були приблизно на 4 млрд. дол. нижчими за ті суми, що надходили раніше.

Відбувся перерозподіл повноважень у сфері соціальної політики за рахунок чого “центр відповідальності” змістився в провінції. Це не зменшило труднощі розподілу і перерозподілу бюджету, а відповідні переговори закінчилися на початку 1999 р. підписанням Загальної Угоди про соціальний Союз (Social Union Framework Agreement), яка чітко розподілила права і обов’язки кожного з урядів.

Відбулися значні зміни у системі охорони здоров’я, яка тоді представляла сукупність федеральної і десяти провінційних систем. Так, за даними Канадського інституту інформації, сукупні державні та приватні витрати на медичне обслуговування становили наприкінці періоду що розглядається 102,5 млрд. кан. дол. чи 10% ВВП. При цьому державні витрати усіх рівнів складали близько 68%, що у розрахунку на одного жителя

сягало 3300 дол. Проте якісні та кількісні позиції 80-х років щодо співвідношення між чисельністю медичного персоналу та чисельністю населення було втрачено. Виник дефіцит лікарів та медичних сестер, який був зумовлений перш за все їх відтоком до США, де заробітна плата цього персоналу була значно вищою.

Суттєві зміни відбулися також у системі соціального забезпечення. Так, сучасна пенсійна система складається зараз з трьох позицій: пенсії за віком, пенсії за працю та приватні пенсійні плати.

Федеральна програма страхування зайнятості була введена у 1996 році. Її головний принцип полягав у тому, що зайнятість є більш вигідною справою ніж отримання допомоги. Правила 2000-го року доволі чітко декларували можливості отримання виплат: претендент має відпрацювати не менше 910 годин (22 тижні у перерахунку на повний робочий день) перед тим, як після звільнення претендувати на отримання допомоги. Цим заходом було ліквідовано штат «літунів», які трималися на роботі не більше місяця.

Зараз страхові виплати становлять близько 55% середнього заробітку канадців, проте вони не можуть перевищувати 413 кан. дол. на тиждень (у 1995 р. цей ліміт становив 465 кан. дол.), а термін виплат не може перевищувати 45 тижнів. Суттєвих змін зазнали також програми соціальної допомоги та соціальних послуг.

У цілому в Канаді та в США на поч. XXI ст. розрив між рівнем грошових доходів збільшився до 30-33% проти 25%, що існував у 80-ті роки. Разом з тим, питома вага витрат на соціальні потреби в Канаді зростала швидше ніж в США.

3. На основі таблиці 5.4 проаналізуйте стан торговельно-економічного співробітництва України з Канадою та назвіть можливі причини визначеної ситуації.

Таблиця 5.4

***Динаміка загального товарообігу між Україною та Канадою
за 2002-2009 рр. (млн дол. США)***

Показник	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	+/-	%
ЗТО	86,1	142,3	177,1	242,5	313,8	351,8	558,0	382,0	-176,0	68,5
В т.ч. – товарами	63,6	110,7	128,8	177,1	221,2	227,5	404,3	197,8	-206,5	48,9
- послугами	22,4	31,6	48,4	65,4	92,6	124,3	153,7	184,1	30,5	119,8
Експорт	48,3	49,5	109,5	129,7	187,4	191,2	264,6	195,7	-69,0	73,9
В т.ч. – товарами	41,1	36,2	82,6	90,1	122,5	95,4	144,1	61,6	-82,5	42,8
- послугами	7,2	13,3	27	39,6	64,9	95,8	120,5	134,0	13,5	111,2
Імпорт	37,8	92,8	67,6	112,8	126,4	160,6	293,4	186,3	-107,0	63,5
В т.ч. – товарами	22,5	74,5	46,2	87	98,7	132,1	260,2	136,2	-124,1	52,3
- послугами	15,2	18,3	21,4	25,8	27,7	28,5	33,1	50,1	17,0	151,3
Сальдо	10,5	-43,4	42	16,9	61	30,6	-28,7	9,4	38,1	-
В т.ч. – товарами	18,6	-38,3	36,4	3,1	23,7	-36,7	-116,1	-74,6	41,6	-
- послугами	-8	-5	5,6	13,8	37,2	67,3	87,4	83,9	-3,5	-

Власний аналіз стану торговельно-економічного співробітництва України з Канадою

За даними таблиці.

Характер торговельно-економічних відносин України та Канади значно не змінився. Україна й надалі залишається другорядним канадським партнером, оскільки товарообіг між країнами є незначним і становить лише 0,2% усього товарообігу України.

Основним об'єктивним чинником, який стримує розвиток торговельно-економічного співробітництва між Україною і Канадою залишається традиційне орієнтування канадської економіки на свого основного торговельного партнера – США, а також ЄС, Латинську Америку та країни АТР.

За даними Держкомстату України, за 2009 рік загальний обсяг взаємної торгівлі товарами та послугами між Україною та Канадою зменшився у порівнянні з 2008 роком на 31,5% (на 176 млн. дол. США) і склав 382 млн. дол. США.

Експорт українських товарів та послуг до Канади зменшився на 26,1% (на 69 млн. дол. США) та склав 195,7 млн. дол. США.

- Імпорт товарів та послуг до України зменшився на 36,5% (на 107 млн. дол. США) і склав 186,3 млн. дол. США.

- Позитивне для України сальдо склало 9,4 млн. дол. США і поліпшенням на 38,1 млн. дол. США.

Треба відзначити, що ще у 2008 році намітилися негативні тенденції у розвитку двосторонньої торгівлі товарами, зокрема, значне погіршення негативного сальдо у торгівлі товарами з Канадою.

За 2009 рік загальний обсяг взаємної торгівлі товарами між Україною та Канадою зменшився у 2 рази (на 206,5 млн. дол. США) і становив 197,8 млн. дол. США.

- Експорт українських товарів до Канади зменшився у 2,3 рази (на 82,5 млн. дол. США) та склав 61,6 млн. дол. США.

- Імпорт товарів до України зменшився у 1,9 рази (на 124,1 млн. дол. США) і склав 136,2 млн. дол. США.

- Негативне сальдо торгівлі товарами для України склало 74,6 млн. дол. США і поліпшилося на 41,6 млн. дол. США.

Скорочення двостороннього товарообігу між країнами спричинено рядом негативних факторів як світового, так і регіонального масштабу. Однією з найбільш вагомих причин є світова економічна криза, яка негативно вплинула на макроекономічні показники, розвиток економік, провідних галузей обох країн. Враховуючи той факт, що економіки України і Канади є експортоорієнтовані, зниження попиту на металопродукцію, подорожчання енергоресурсів, криза автомобільної та будівельної галузей, не могли створити позитивних передумов для покращення показників двосторонньої торгівлі.

Суттєве падіння експорту української продукції до Канади у 2009 році порівняно з минулим роком відбулось перш за все через значне падіння експорту по товарним групам, які формували експорт до Канади в минулому році, а саме значне зменшення поставок продукції металургійної та хімічної промисловості.

4. На основі даних проаналізуйте і визначіть чи вплинуло проведенне п'яте засідання Міжурядової українсько-аргентинської комісії з питань торговельно-економічного співробітництва на розвиток співробітництва. Якщо так, то яким чином, чи виконано попередні домовленості між обома сторонами?

П'яте засідання Міжурядової українсько-аргентинської комісії з питань торговельно-економічного співробітництва відбулося в м. Буенос-Айрес 9-10 жовтня 2006 року.

Українську делегацію очолював Міністр промислової політики України, Анатолій Головка. Аргентинську делегацію очолював Державний секретар з питань зовнішньої торгівлі та міжнародних економічних відносин Міністерства закордонних справ, зовнішньої торгівлі та культури Аргентинської Республіки, Посол Альфредо Кіарадіа.

Сторони відзначили важливість проведення двосторонніх українсько-аргентинських візитів, зокрема багатосекторіяльної Торгівельної Місії на чолі з Міністром Закордонних Справ Аргентинської Республіки Хорхе Таяна та українсько-аргентинського бізнес-форуму організованого УНК МТП та відмітили, що домовленості досягнуті в ході заходів будуть сприяти поглибленню відносин в різних сферах, й особливо в економічній та торговельній галузях.

Сторони відзначили перспективу розвитку двостороннього співробітництва в галузях промисловості: авіабудуванні, хімічній промисловості, металургійній промисловості та машинобудуванні. Оскільки проекти в усіх сферах носять довгостроковий характер, відповідні домовленості попереднього засідання знайшли логічне продовження та інтерес до обговорення у обох сторін.

Сторони домовились тісно співробітничати в нафтогазовій сфері, паливно-енергетичній галузі, в сферах сільського господарства та туризму.

Проведення VI засідання МУАКАргентинська Сторона запропонувала перенести на перше півріччя 2010 року в м.Київ.

Точна дата VI засідання має бути узгоджена дипломатичними каналами. В ході цього засідання, серед іншого, передбачається започаткування діяльності двосторонньої Робочої групи з питань енергетики та транспорту, що забезпечить сприятливий формат участі в роботі цього міжурядового консультативного органу відповідних галузевих підприємств обох країн, а також підписання двосторонньої угоди про співробітництво в енергетичній галузі.

Таблиця 5.5

**Показники торгівлі товарами між Україною та Аргентиною
за період 2001 – 2008 рр. (млн дол. США)**

Показники	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Товарообіг	14,6	11	20,6	39	54,3	100,5	156,5	175,8
Експорт	8,2	2,9	6,6	21,8	15,8	42,8	86,1	36,7
Імпорт	6,4	8,1	14	17,2	38,5	57,7	70,4	139,1
Сальдо	1,8	-5,2	-7,4	4,6	22,7	-14,9	15,7	-102,3

**Семінарське заняття 6. Країни Азійсько-Тихоокеанського регіону
у світовій економіці (4 год.)**

1. Економіка Японії.

1.1. Місце країни у глобальній економіці та Азійсько-Тихоокеанському регіоні

1.2. Держава і корпорації в організаційно-управлінській структурі господарства. Державні інституції і державне регулювання.

1.3. Фінансові інститути і реформування механізму їх дій.

1.4. Корпоративний комплекс і типологія корпоративних групувань в Японії.

1.5. Галузева структура господарства.

1.6. Еволюція економічних моделей.

1.6.1. Чинники економічного успіху Японії у післявоєнний період. Динаміка розвитку японської моделі (1945-1995 рр.).

1.6.2. Причина та наслідки японської кризи 90-х рр. ХХ ст.

1.6.3. Японська модель в умовах глобалізації світового господарства.

2. Особливості економічного розвитку нових індустріальних країн

2.1. Спільні та відмінні риси.

2.2. Економіка Республіки Корея.

2.2.1. Особливості положення в глобальній економіці.

2.2.2. Особливості корейської моделі розвитку.

2.2.3. Галузева структура економіки та зовнішньоекономічні зв'язки.

2.3. Особливості економіки держав – “драконів”.

2.4. Особливості економіки держав – “тигрів”.

6.1. Практичні завдання

1. За наведеними даними дайте оцінку динаміки розвитку українсько-японських двосторонніх відносин.

Таблиця 6.1

Торгівля товарами між Японією та Україною.

(млн дол. США)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	11 місяців 2007
Товарообіг	242.8	171.3	158.1	167.5	231.9	267.2	465.6	522.2	630.2	947.2	1329.6
Баланс (Я)	57.2	56.4	39.2	30.6	97.5	101.9	289.8	321.8	466.2	750.0	1169.0
Експорт (ЯРУ)	150.0	113.8	98.7	99.1	164.7	184.5	377.7	422.0	548.2	848.6	1249.3
Імпорт (УРЯ)	92.8	57.5	59.5	68.4	67.2	82.7	87.9	100.2	82.0	98.6	80.3

Основними предметами експорту Японії в Україну в 2006 році були транспортні засоби (75.5% від загального об'єму), машини та устаткування (8.5%), прилади та апарати (4.8%), електричні машини (3.8%).

Основними предметами імпорту Японії з України в 2006 році були алюміній і вироби з алюмінію (34.3%), товари хімічної промисловості (17.6%), чорні метали (14.4%), молоко та молочні продукти (12.8%).

Японські інвестиції в Україні

(млн дол. США)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Чистий притік (по рокам)	0.176	0.112	0.328	0.936	-0.01	-0.13	8.99	29.96	-3.60	17.78
Всього (наростаючим підсумком)	1.503	1.614	1.942	2.878	2.876	2.745	11.74	41.70	38.10	55.88

Примітка: Держкомстат України реєструє походження інвестицій за розташуванням материнської компанії. Оскільки багато японських компаній здійснюють свою інвестиційну діяльність через свої офіси, що розташовані в Європі, тому багато інвестицій з японським капіталом реєструється як європейські, наприклад як у випадку з компанією Japan Tobacco International Ukraine, материнська компанія якої розташована в Швейцарії і яка інвестувала понад 50 млн. доларів США в тютюнову фабрику в м. Кременчук. Таким чином, реальний обсяг японських інвестицій в Україні може бути набагато більшим.

2. Порівняйте Японську та Корейську моделі економічного розвитку. Назвіть спільні та відмінні риси, а також фактори що вплинули на результати розвитку цих моделей.

1. Японська модель в умовах глобалізації світового господарства

У період 1980—90-х рр. суттєво посилюлися процеси глобалізації світового господарства, зумовлені передусім високим рівнем інформатизації, постіндустріалізацією розвинутих країн та індустріалізацією країн, що розвиваються, старінням нації в країнах-лідерах, подальшим зростанням відкритості національних економік тощо. Внаслідок цього японська національна господарська модель, її організаційно-управлінськими моделями

кейрецу, про яку йшлося раніше, та відносно нова форма організації виробництва кього сюдан виявилися неготовими до функціонування в глобальному конкурентному середовищі, яке передбачає існування великої кількості продавців і покупців, вільне ціноутворення на основні види продукції, проведення аукціонів та вільне суперництво між товаровиробниками та продавцями послуг.

Модель кейруцу зараз має вигляд цілісної, органічно зв'язаної підприємницької структури, в якій довгострокові та стабільні відносини між головною фірмою та її субпідрядниками приносять великі економічні переваги всім учасникам. Проте цінові переваги, які надає головна фірма своїм партнерам щодо закупівлі у них (а не в інших фірмах за низькою ціною) окремих комплектуючих, свідчать швидше за все про неринкову поведінку, чого немає в розвинутих європейських та північноамериканських країнах. Разом з тим, низькі трансакційні витрати, які існують у межах цього вертикально інтегрованого підприємства, робили його до недавнього часу висококонкурентним у постіндустріальному світі.

Кього сюдан являє собою об'єднання великих та найбільших компаній, що формуються навколо великого траст-банку, кількох страхових, промислових, транспортних фірм, компаній, які спеціалізуються на операціях з нерухомістю та цінними паперами, універсальних торговельних компаній (сого сьося), що мають власні універмаги. Саме вони утворюють ядро елітного Президентського клубу, зайнятого розробкою загальної (середньо- та довгострокової) стратегії розвитку. З метою підтримки сталості свого об'єднання ще у 60-ті рр. ХХ ст. було введено новий принцип — взаємного володіння акціями. На цьому етапі вдалося обійти місцеве законодавство, яке забороняло більш як п'ятивідсоткове володіння акціями іншої компанії, проте обмежень щодо кього сюдан воно не мало. Внаслідок цього мали місце подальша монополізація ринку, неконкурентна та неринкова поведінка фірм, укладання внутрішніх договорів, узгодження цін тощо. Основна мета цього об'єднання ґрунтувалася на досягненні спільного благополуччя всередині

угруповання. Глобалізаційні процеси виявили не тільки неринковий характер подібного утворення, а й те, що навіть тоді, коли кього сюдан і кейрецу вимагали значних інвестицій, у тому числі іноземних, можливості залучити такі не було.

На початку ХХІ ст. у двох цих моделях відбувалися значні зміни. Так, у вертикально інтегрованій структурі кейрецу розчинилися контурні основи, за яких частина субпідрядників опинилася за межами групи, а стосунки решти підприємств і головної фірми все більше нагадували характер мережових відносин. Значні зміни відбулися й у кього сюдан. Насамперед це — злиття банків, які раніше входили до складу різних груп, об'єднання найбільших промислових та страхових компаній, координація зусиль банків та компаній, що належать до найбільших груп, з метою поглинання незалежних аналогічних структур, купівля акцій японських компаній іноземними інвесторами (прикладом може служити купівля контрольного пакету акцій «Ніссан дзидося» компанією «Рено» (Франція), а також приплив американських інвестицій до найбільших страхових компаній відповідно до цілей фінансової реформи 1997 р. «Великий вибух»).

Значно розширює свої кордони автомобільна промисловість. «Міцубісі Мотор» уклала угоду з «Вольво АБ» та «Рено СА» про спільне виробництво вантажівок, вступила в альянс з «Даймлер-Крайслер». В останні роки більшість з японських фірм закривають свої заводи у своїй країні і переводять їх до Європи, США та країн АТР. Останнім часом 13 японських компаній пройшли процедуру лістингу на Нью-Йоркській фондовій біржі і ще 15 корпорацій проходять цю процедуру зараз. Ціла група компаній, серед яких «Фудзі», «Команцу» та інші розпочали продаж своїх акцій у Нью-Йорку. Наведені факти красномовно говорять про те, що Японія відкриває свою економіку, проте робить це досить обережно та поступово.

Не менш значною для Японії є проблема глобалізації ринків трудових ресурсів. За даними Фонду розвитку ООН, населення країни впродовж найближчих п'ятдесяти років матиме тенденцію до скорочення. Так, у 2025

р. кількість жителів країни становитиме 121 млн, а у 2050 р. — 105 млн (у 2000 році у цій державі проживало 127 млн). Поліпшити цю ситуацію можна було за рахунок щорічного залучення не менше 600 тис. мігрантів з інших країн. Станом на початок 2000 р. в Японії працювало 1,5 млн іноземців, що становило, за даними І. Лебедевої, 1,23 % населення країни. Зрозуміло, що для того щоб забезпечити мінімальні темпи приросту ВВП, треба буде залучати щорічно у подальшому ще додатково 100 тис. мігрантів.

Зміна парадигми економічного розвитку такої постіндустріальної країни як Японія передбачає розроблення нової стратегії соціально-економічного розвитку держави, проблемами якої опікується національна Рада з питань економічної стратегії, в її баченні перед державою, яка перебуває у завершальній стадії трансформації економічної системи, стоять такі завдання:

- посилення довіри до ринкового механізму та проведення подальших адаптаційних до глобального конкурентного середовища реформ; відміна регламентацій;

- розроблення нових правил та встановлення контролю за їх дотриманням у таких галузях, як екологія, національна безпека, бухгалтерська звітність, інформаційна відкритість тощо;

- удосконалення системи соціальної підтримки.

2. Особливості корейської моделі розвитку

Після закінчення війни між Південною та Північною частинами Кореї на початку 1950-х рр. встановилося перемир'я, і саме з цього періоду розпочинається формування фактично двох різних за ідеологією та господарським устроєм держав — Південної Кореї (Республіка Корея) та Північної Кореї (Корейська Народна-Демократична Республіка). Перші роки реформування їх економік виявили різні підходи урядів щодо піднесення економіки, а відтак і моделі подальшого соціально-економічного розвитку. Саме з цього періоду розпочалася поляризація господарств двох Кореї, при

цьому в основу першої з них було покладено ринкову концепцію з жорстким державним регулюванням не тільки основних макропропорцій, а навіть випуску і реалізації продукції, в основу другої — командно-адміністративну систему, головним завданням якої була побудова соціалізму, з домінуючою ідеологією Чучхе (соціалізм з національною специфікою корейського народу). Подальший розвиток КНДР був багато в чому тотожним до сусіднього Китаю, з тією різницею, що період системних реформ та «політики відкритих дверей» у цій країні ще не наступив. Натомість економічна модель Південної Кореї являє собою хоча і подібний до Японії феномен «післявоєнного економічного дива», проте має чимало й відмінних рис.

У середині 1950-х рр. Південна Корея була однією з найбідніших азіатських країн, а згадуваний вище військовий конфлікт завдав великої шкоди її господарству. Достатньо сказати, що тодішній ВВП РК становив менше 100 дол. на душу населення за валютним курсом. Кризовий стан економіки був багато в чому зумовлений також високим приростом населення, низькою кваліфікацією робочої сили, високим рівнем безробіття, переважанням у структурі економіки екстенсивного аграрного сектору, значним дефіцитом торгового балансу. Спроби різних урядів вплинути на економічну ситуацію в країні впродовж 1955—1961 рр. виявилися марними, а неврожай 1962 р. і викликаний ним економічний занепад та інфляція виступили каталізаторами дій уряду щодо здійснення системних реформ у господарстві цієї країни. Певною мірою стали у пригоді також поради американських експертів і та фінансова допомога, що надходила із США.

Необхідність жорсткого державного регулювання в цей період була очевидною, а це призвело до встановлення планового механізму управління господарством. У тому ж 1962 р. в Кореї був прийнятий перший п'ятирічний план і тоді ж з'явилося Управління економічного планування, яке в 1963 р. очолив заступник прем'єр-міністра. Цей орган регулювання був визнаний головним у проведенні південно-корейської реформи і саме на його

диверсифікований інституційний апарат було покладено непритаманні для ринкової системи функції контролю руху товарів і капіталу всередині країни, надходження інвестицій, іноземної допомоги тощо. Тоді ж було визначено три пріоритетні галузі, яким держава надавала всебічну підтримку і допомогу: цементна, нафтопереробна промисловість, виробництво мінеральних добрив. У середині 1960-х рр. країна визначила для себе два основні напрями розвитку господарства — стратегію імпортозаміщення та експортної орієнтації внутрішнього виробництва. У 1965 р. уряд Кореї у 2,5 рази девальював свою національну грошову одиницю — вон, що максимально полегшило експорт країни, сприяло залученню значних інвестицій в економіку, у тому числі у вільні економічні зони, які почали створюватися у 1966 р. З кінця 1960-х рр. активно йде процес розвитку обробних галузей, а на початку 1970-х держава оголошує про три нові галузеві пріоритети розвитку національної економіки, ними стали: машинобудування, хімічна промисловість та інфраструктура. Дефіцит кваліфікованих кадрів у 1970—80-ті рр. згодом зумовив ще один пріоритет — освіту. Численні гуманітарні програми, які реалізовувалися в країні у цей період, мали на меті не тільки доведення рівня кваліфікації корейських робітників та службовців до американського чи до японського рівня, а й створення передумов для технологічного прориву на світовому ринку інновацій, максимальне стимулювання науково-прикладного вектора розвитку національної економіки.

Досить специфічною в країні була система організації бізнесу, і її характерною формою стали чеболі, які виникли наприкінці 1950-х рр. і були організовані за типом японських дзайбацу (пригадайте, чому в Японії вони були розпущені?). Відмінними рисами нового утворення стали: висока галузева диверсифікація, сімейність в управлінні, обмеження ринкового механізму регулювання (держава всебічно опікувалася діяльністю чеболей, створюючи для них пільговий податковий режим і лобіюючи їх інтереси на внутрішніх та зовнішніх ринках). Подальша концентрація та централізація

капіталу, створення в складі чеболей потужних банківських систем, посилило позиції останніх, які у 1970—80-ті рр. вже являли собою потужний конгломерат виробників, торгових фірм і банків сімейного типу (родинні клани й зараз володіють майже 60 % акцій чеболей) з чіткими структурними зв'язками і високою підтримкою уряду (експортні квоти, субсидії, централізоване планування виробництва тощо). До найбільших чеболей у країні відносять «Лаккі-Голдстар» (більш відома під новою маркою «LG»), Хьонде», «Самсун», «Деу» та ін. У 1983 р. 50 провідних чеболей (чіптан — друга назва цих об'єднань) виробляли близько 25 %, а 100 — 47 % ВВП країни (В. Ломакін, 1999 р.). На них припадало близько 75 % банківських кредитів, а перші міжнародні позики (кредити), які зробили чеболі у 1960—70-ті рр. гарантувала держава, нерідко сплачуючи за них тоді, коли сам позичальник не зміг вчасно повернути гроші.

Разом з тим, важливим чинником стрімкого збагачення чеболей можна вважати жорстку експлуатацію трудящих цієї країни, що мала вияв у низькій заробітній платі робітників та службовців, великій розбіжності у рівнях доходів населення (коефіцієнт Джині у 1976 р. становив 39,0, а в 1993-му зменшився до 31,6), значній тривалості робочого часу (до середини 1980-х рр. вона становила 60 год, проте в корпорації «Деу» тривалість робочого дня становила 12 год на шестиденний тиждень. Зараз держава регламентувала робочий час на тиждень 44-ма годинами). Низькі витрати на виробництво та політика жорсткої авторитарної модернізації дозволяли підтримувати низькі світові ціни на корейські товари на регіональних, а згодом і глобальних ринках та зберігти закритим від світових товарних потоків внутрішній ринок країни. Це привело до зменшення пільгових кредитів з-за океану, а в 1970—90-ті рр. до суттєвого скорочення їх загального обсягу, у тому числі у зв'язку із відмовою Південної Кореї повністю відкрити свій ринок для американських товарів.

Значних змін зазнало сільське господарство країни, яке до початку 1970-х рр. розвивалося переважно в межах традиційної для Кореї аграрної

моделі. Системних реформ цей сектор зазнав лише впродовж 1970-х рр. у рамках «Руху за нове село» (1971 р.).

З цією метою розгорнулося будівництво доріг, електрифікація сіл, вводилося централізоване водопостачання та створювалося багато інших елементів інфраструктури. Допомога мала вибіркового характеру і насамперед направлялась у ті провінції, де селяни могли більш раціонально розпорядитися фінансовими ресурсами. Внаслідок цього скоротився розрив між містом і селом, зросла вартість землі, підвищилася товарність виробництва тощо.

Проведені економічні реформи вивели Південну Корею на початку 1990-х рр. у число промислових лідерів планети. У першу чергу це стосувалось високих темпів економічного зростання (впродовж 1980-х рр. щорічне зростання ВВП становило 10,4 %, у 1990-ті — 7,6 %), скорочення рівнів інфляції (з 20 % у 1980-ті до 5—6 % у 1990-ті рр.), стрімкого нарощування експорту тощо.

Велике значення для модернізації моделі економічного розвитку мало так зване «подвійне економічне зростання» 1970—80-х рр., за якого експортна орієнтація у трудомісткості галузі готувала базу для капіталомісткої промисловості, у тому числі для наукомістких виробництв. У середині 1980-х рр. Південна Корея здійснила низку ліберальних реформ, які мали на меті суттєве підвищення заробітної плати, послаблення контролю за імпортом, зменшення цінового регулювання. Держава залишила за собою макроекономічне регулювання, підтримку інновацій та проведення антимонопольної політики.

Таким чином, чинниками економічного зростання Південної Кореї у 1961—1991 рр. були:

- підтримка макроекономічної стабільності через консервативну (у ряді випадків авторитарну) грошово-кредитну та фінансову політику;
- максимальне стимулювання розвитку найбільших ТНК (чеболей);

- створення експортно-орієнтованої та імпортозаміщувальної моделі економічного розвитку та збереження на перших порах закритості внутрішнього ринку;
- специфічна митно-тарифна політика, що була орієнтована на абсолютизований захист вітчизняного товаровиробника;
- чітке позиціонування галузевих пріоритетів у відповідні періоди реформування економіки країни;
- високий рівень експлуатації робочої сили, нетиповий для більшості постіндустріальних держав;
- поєднання західної системи організації з традиційними віруваннями і уподобаннями корейського народу .

3. Проаналізувавши наведену нижче інформацію визначіть, яка країна-дракон посідає перше місце серед інших «драконів». Розглянувши дані таблиці визначіть основні відмінності між країнами-тиграми та країнами-драконами.

Гонконг (особливий район Китаю, чи Аоминь) та Тайвань нерідко розглядаються фахівцями з міжнародної економіки та китайськими економістами й політиками в складі Китайської Народної Республіки, проте рівень розвитку виробництва в них та в розташованому на південному сході Азії Сінгапурі яскраво свідчить про фактично постіндустріальну фазу еволюції цих пріоритетних для азійської та світової економіки територій, які мають високий рівень локалізації господарської діяльності на невеликій території і чітко вписуються в парадигму «регіонів — квазікорпорацій» . Основними рисами, які відрізняють ці країни в глобальному конкурентному середовищі, є:

- значні відносні показники ВВП, які перевищують 20 000 дол. на душу населення (за паритетом купівельної спроможності) і мають стійку тенденцію до щорічного зростання (винятком є хіба що період азійської фінансової кризи 1998—1999 рр.) в межах 5—6 %;

- постіндустріальна структура економіки, в якій частка сфери послуг перевищує 60 %, а інтенсивний характер сільського господарства, приміром на Тайвані (в цій країні на нього припадає лише 3 % ВВП), мало чим відрізняється від більшості країн-лідерів (у Гонконзі та Сінгапурі цей сектор національного господарства майже зовсім не розвинутий через відсутність придатних для цього територій);

- інноваційний характер розвитку різних секторів економіки. Країни цього мегарегіону мають провідні міжнародні позиції за значеннями індексу технологічних досягнень і посідають місця з 10-го (Сінгапур) по 24-те (Гонконг) (1999 р.). Важливим є також наявність у них світових технологічних центрів, які за шіснадцятибальною шкалою оцінюються світовими експертами в межах 7—13 балів, у тому числі:

Тайбей (Тайвань) — 13;

Хсинчу (Тайвань) — 11;

Гонконг (Гонконг) — 9;

Сінгапур (Сінгапур) — 7;

- високі позиції конкурентоспроможності національної економіки, які посилюються рік у рік. За індексом конкурентоспроможності, що зростає, Тайвань вийшов у 2004 р. на 4-те місце у світі (у 2003-му посідав 5-е), Сінгапур на 7-ме (був на 6-му), Гонконг на 21-ше (був на 24-му). За рівнем ділової конкурентоспроможності у 2004 р. ці країни посідали такі місця: Сінгапур — 10-те, Гонконг — 11-те, Тайвань — 17-те;

- міцні фінансові позиції в світі та наявність одних з найбільших у глобальній економіці фондових бірж. Капіталізація однієї з них Singapur Exchange (SGX) після періоду злиття та поглинань 1990-х рр. досягла 274 млрд дол. Досить значущою у світовій економіці виступає подібна до неї фондова біржа у Гонконгу Hong Kong Exchanges and Clearing (HKE);

- значні обсяги експорту та реекспорту, які в окремі роки можуть перевищувати ВВП країн цієї групи. Найбільш типовим при цьому є зовнішня торгівля між Китаєм та Тайванем через Гонконг, що пов'язано з

політичним несприйняттям урядом КНР Тайваню як окремого державного утворення, проте така система торгівлі виявилася корисною для всіх учасників міжнародного обміну товарами та послугами в АТР;

- низький рівень безробіття та висока кваліфікація робітників і службовців ; велика питома вага нелегальної робочої сили;

- значне соціальне розшарування населення (порівняно високий показник коефіцієнта Джині (522) у Гонконзі у 1996 р. пояснюється значним припливом іноземців з менш вдалих регіонів ПСА та континентального Китаю).

Названі вище спільні риси і в першу чергу високий інноваційно-інвестиційний динамізм національних економік є позитивними чинниками розвитку цих держав у складній конкурентній моделі АТР. Разом з тим Сінгапур, Тайвань та Гонконг мають чимало специфічних рис свого господарства, притаманних тільки їм одним.

Тайвань є країною, яка активно використовує елементи планового ведення господарства та індикативного планування. Прийнятий у 2000 р. План Глобального розвитку логістики передбачає підвищення технологічності національної економіки, розвиток нових напрямів хай-тех, електронної торгівлі та логістики. Планується, що саме в цих галузях упродовж наступних десяти років країна може досягти світового лідерства.

Упродовж 2002—2007 рр. уряд Тайваню поступово вводитиме новий інноваційний план, метою якого стане створення «Суперництва–2008», нового суперінноваційного центру, що буде аналогічним до Силіконової долини США (Green Silicon Island).

Сучасну економіку Тайваню відрізняє досить низький рівень інфляції та безробіття, позитивне торгове сальдо, великі обсяги зарубіжних інвестицій (третє місце у світі). Ті трудомісткі галузі, з яких країна починала свою індустріалізацію у 1960—70-х рр., поступово замінюються на високотехнологічні виробництва та виводяться за межі країни. Достатньо сказати, що у 2001 р. продукція високих технологій у структурі експорту

Тайваню становила 54 %. Найбільшими за ринковою капіталізацією компаніями на цьому острові станом на початку квітня 2002 р. були Taiwan Semicon (46,5 млрд дол. США) та United Micro Electronic (20 млрд), саме ці дві корпорації є лідерами виробництва продукції електроніки та електротехнічної промисловості, основної статті експорту Тайваню.

На відміну від інших держав АТР країна меншою мірою постраждала від фінансової кризи кінця 1990-х рр., тому що проводила консервативну фінансову політику та реалізовувала своєрідну підприємницьку стратегію. Сучасний Тайвань активно інвестує в промисловість Малайзії, Таїланду, Індонезії і опосередковано в Китай, останнім часом також проявляє активність щодо вкладання капіталу в економіку ряду постіндустріальних держав.

Гонконг входить до складу КНР, утворюючи особливий адміністративний район Китаю, статусу якого він набув 1 липня 1997 р., проте кінцеві процедури входження були завершені у 1999 р. Разом з тим, Гонконг буде впродовж наступних 50-ти років зберігати свою незалежність практично в усіх галузях за винятком сфери оборони та закордонних справ. Протягом останніх двадцяти років цей регіон Китаю розвивався швидкими темпами, забезпечуючи щорічне 5-відсоткове зростання ВВП. Основними секторами економіки стали: виробництво тканин, туризм, електронна промисловість, виробництво пластмас, годинників тощо. Про-те реальну сучасну структуру господарства відображає все ж таки структура зайнятості, яка напередодні азійської фінансової кризи (від якої Гонконг суттєво постраждав) мала такий вигляд:

оптова і роздрібна торгівля, ресторани та готелі — 31,9 %;

громадська сфера послуг — 9,9 %;

обробна промисловість — 9,2 %;

фінанси, страхування та торгівля нерухомістю — 13,1 %;

транспорт та комунікації — 5,7 %;

будівництво — 2,6 %;

інші галузі — 27,6 % (жовтень 1998) .

Скорочення обсягів експорту під час азійської кризи і, що особливо важливо для цієї країни — реекспорту (сумарний ВВП Гонконгу за ПКС в 1999 р. становив 158,2 млрд дол., а експорт, включаючи реекспорт, — 170 млрд), викликало значні зміни в структурі зовнішньої торгівлі. Проте основними статтями імпорту Гонконгу залишилися продукти харчування, транспортне обладнання, сировина, напівфабрикати, нафта. Основними торговими партнерами зараз є Китай, США, Японія, ЄС, Південна Корея.

На початку XXI ст. великої шкоди економіці Гонконгу завдала епідемія атипічної пневмонії, яка суттєво скоротила обсяги експорту, мало місце також зменшення потоків іноземного туризму та зниження зовнішньої і внутрішньої фінансової активності в господарстві країни. Проте після невдалого для Гонконгу 2001 р. зростання економіки розпочалося знову вже в 2002 р. Основними чинниками подальшого розвитку цього особливого району Китаю впродовж наступних десяти років будуть:

поступове перетворення Гонконгу в ділову столицю світу, що пов'язано з диверсифікацією фінансової сфери;

відкриття юаневих рахунків у гонконзьких банках (як відомо, в країні діє своя валюта — гонконзький долар, курс якого жорстко прив'язаний до долара США), що дозволить перебрати на себе додаткове посередництво у конвертації інвестицій, що надходять в КНР;

посилення обсягів транскордонного руху товарів;

розвиток матеріально-технічного забезпечення комерційної діяльності;

суттєве збільшення обсягів туризму, який уже зараз забезпечує 3 % виробництва ВВП країни; передбачається, що суттєво має збільшитися потік відвідувачів з КНР, майбутній потенціал якої досить великий.

Прикладом постіндустріальної економіки на азійському континенті справедливо можна вважати Сінгапур, місто-країну, щорічний ВВП якої на одного жителя наближається до 30 000 дол., а за рівнями конкурентоспроможності цю державу варто відносити до країн-лідерів. У

Сінгапурі створено належні умови для розвитку бізнесу, а рівень корупції є одним з найнижчих у світі. Основою сучасного виробництва Сінгапура є електронна промисловість, фінансові послуги, нафтопереробка, біотехнології, судноремонт, транспортні послуги, харчова індустрія. Проте майбутнє своєї країни уряд бачить у створенні інноваційних комплексів та індустрії знань.

Цією парадигмою передбачається, що у конкурентній моделі XXI ст. виділятимуться міста-держави, в яких зосереджуватимуться фінансові, людські, промислові та інформаційні ресурси. Саме вони визначатимуть економічний і соціальний прогрес майбутнього суспільства. Гонконг та Сінгапур є ілюстрацією такої квазідержавної та квазікорпораційної моделі.

Приміром, витрати на освіту в бюджеті Сінгапуру становлять щорічно не менше 20 % загальної суми видатків.

Таблиця 6.3

Основні макроекономічні показники

Країн-тигрів Південно-Східної Азії

Назва країни	ВВП на душу населення, ПКС, дол. США (2001 р.)	ІЛР, світовий ранг (2001 р.)	Питома вага бідного населення, % (1999 р.)	Зовнішня торгівля, млрд дол. (2001 р.)	
				експорт	імпорт
Індонезія	2940	112	27,1	56,7	31,2
Малайзія	8750	58	15,5	88,5	74,4
Філіппіни	3840	85	36,8	33,6	31,4
Таїланд	6400	74	13,1	64,2	60,2

4. На основі нижче наведеної інформації визначте чи варто розвивати подальшу співпрацю України з Сінгапуром. А також спрогнозуйте подальший розвиток співпраці з держав після робочого візиту Міністра закордонних справ України до Республіки Сінгапур.

Торговельно-економічне співробітництво

Відкриття Посольства України в Республіці Сінгапур сприяло активізації співробітництва двох країн у торговельно-економічній сфері.

З 2003 року обсяги товарообороту між Україною та Сінгапуром зросли в 2,5 рази, вперше перевищивши в 2008 році 1 млрд.дол.США (за даними сінгапурської статистики).

Розвитку торгівлі сприяли наступні заходи:

2005 р. - візит у Сінгапур першого заступника міністра економіки України (травень);

2006 р. - візит у Сінгапур Міністра економіки України (вересень), підписання Угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій; візит Міністра транспорту та зв'язку України (грудень); засновано перший від країн СНД бізнес-інкубатор;

2007 р. - візит у Сінгапур Першого віце-прем'єр-міністра, Міністра фінансів України, підписання Угоди про уникнення подвійного оподаткування; три візити у Сінгапур заступників Міністра економіки України; 1-й раунд переговорів щодо укладення Угоди про вільну торгівлю;

2008 р. - візит міжвідомчої делегації Сінгапуру в Україну для проведення 2-го раунду переговорів щодо Угоди про вільну торгівлю (червень); візит міжвідомчої делегації України на чолі з Заступником Міністра економіки України в Сінгапур для проведення третього раунду переговорів щодо Угоди про вільну торгівлю (грудень).

Активізації стосунків між діловими колами двох країн сприяли українсько-сінгапурські бізнес-форуми та семінари, що проводилися за сприяння Посольства України на щорічній основі, починаючи з 2005 року.

Традиційним експортом з України до Сінгапуру продовжує залишатися продукція нафтопереробної та металургійної промисловості, а із Сінгапуру в Україну - побутова техніка, мікроелементна база та розчинна кава.

Несприятливі тенденції 2006 р. дещо загальмували позитивну динаміку обсягів українсько-сінгапурської торгівлі товарами та послугами попередніх років і привернули увагу до її недосконалої структури. Дані двосторонньої торгівлі за 2007-2008 рр. засвідчили позитивні зрушення на цьому напрямку.

Зокрема, за даними сінгапурської статистики, позитивні зміни в структурі українського експорту сприяли зростанню його обсягів у 2007 р. на 39,05%, а у 2008 р. вже на 66,7%. Порівняно з 2007 роком обсяг позитивного для України сальдо торговельного балансу зріс на 72%.

У 2008 році товарообіг між Україною та Сінгапуром вперше перевищив 1 млрд.дол. США (за даними сінгапурської статистики).

Глобальна економічна криза негативно позначилася на торговельно-економічному співробітництві сторін. Дані сінгапурської статистики за 2009 рік засвідчили зменшення на 31,82% двостороннього торговельного обороту.

Зазначене, насамперед, пов'язане із зменшенням поставок у Сінгапур основного сегменту українського експорту - продукції металургійної промисловості, зокрема, сталевих виробів. Разом з тим, спостерігається певне зростання експорту в Сінгапур продукції нафтопромислового комплексу України та хімічної промисловості (сечовина, титановий окис та ін.). Протягом 2009 року в структурі українського експорту з'явилися такі нові елементи як коштовні метали, меблі, горілчані вироби, керамічні вироби, побутова техніка, продукція легкої промисловості тощо.

Важливу роль у подальшому поглибленні взаємодії ділових кіл України та Сінгапуру має також зіграти практичне використання сторонами переваг Угоди між Урядом України і Урядом Республіки Сінгапур про уникнення подвійного оподаткування (набула чинності 18 грудня 2009 р.), а також укладання протягом 2010 р. двосторонньої міжурядової Угоди про вільну торгівлю.

Сінгапур, місто-країну, щорічний ВВП якої на одного жителя наближається до 30 000 дол., а за рівнями конкурентоспроможності цю державу варто відносити до країн-лідерів. У Сінгапурі створено належні умови для розвитку бізнесу, а рівень корупції є одним з найнижчих у світі. Основою сучасного виробництва Сінгапура є електронна промисловість, фінансові послуги, нафтопереробка, біотехнології, судноремонт, транспортні

послуги, харчова індустрія. Проте майбутнє своєї країни уряд бачить у створенні інноваційних комплексів та індустрії знань.

Цією парадигмою передбачається, що у конкурентній моделі XXI ст. виділятимуться міста-держави, в яких зосереджуватимуться фінансові, людські, промислові та інформаційні ресурси. Саме вони визначатимуть економічний і соціальний прогрес майбутнього суспільства. Гонконг та Сінгапур є ілюстрацією такої квазідержавної та квазікорпораційної моделі.

Приміром, витрати на освіту в бюджеті Сінгапуру становлять щорічно не менше 20 % загальної суми видатків.

Робочий візит Міністра закордонних справ України до Республіки Сінгапур.(20 січня 2010 р.)

20 січня 2010 року Міністр закордонних справ України П.Порошенко здійснив робочий візит до Республіки Сінгапур. Головна мета візиту – залучення інвестицій в Україну в 2010 році, використовуючи як суверенні інвестиційні фонди, так і приватні.

В ході візиту відбулися зустрічі Міністра з представниками бізнесових структур Республіки Сінгапур, зокрема, інвестиційної компанії „Amtel”. П.Порошенко відвідав завод сінгапурської компанії з опріснення води "Sing Spring Desalination Plant", де йому були продемонстровані сучасні технології очищення води, які можуть бути використаними у спільних українсько-сінгапурських проектах в Запорізькій, Миколаївській, Херсонській областях та у Криму.

Міністр ознайомився також з роботою Імміграційного та контрольнопропускового управління Республіки Сінгапур (ІКПУ) в контексті можливого використання сінгапурського досвіду в розбудові надійного міграційного регулювання в Україні. Йшлося про важливість створення окремого міграційного органу та необхідні зміни законодавства.

В рамках візиту Глава зовнішньополітичного відомства України Петро Порошенко провів переговори з Міністром закордонних справ Сінгапуру Джорджем Йо. У ході зустрічі сторони обговорили перспективи

розвитку двостороннього політичного діалогу, а також низку питань українсько-сінгапурського співробітництва в торговельно-економічній сфері, у т.ч. залучення сінгапурських інвестицій для виконання інфраструктурних проектів в рамках підготовки до „Євро-2012”, активізації двостороннього науково-технічного та військово-технічного співробітництва.

Сторони констатували прогрес у переговорах по підготовці Угоди про вільну торгівлю між Україною та Сінгапуром, яка може стати першою такою угодою, укладеною з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону. Зокрема йшлося про взаємне скасування мита на товари та послуги, обговорювалися питання процедур сертифікації та стандартизації.

Окрему увагу було приділено питанням взаємодії у протидії піратству. З боку офіційних чинників Сінгапуру заявлено про наміри направити в Україну експертів для передачі свого операційного досвіду. Сторони домовилися про координацію дій в реалізації заходів з протидії піратству в районі Африканського Рогу.

Під час обговорення питань взаємодії в рамках міжнародних організацій Міністр звернувся до сінгапурської сторони з проханням надати підтримку кандидатурі України на виборах до складу непостійних членів РБ ООН на період 2016-2017р.

Глава зовнішньополітичного відомства України запросив свого сінгапурського колегу здійснити візит в Україну в 2010 році. Запрошення було з вдячністю прийняте.

Петро Порошенко також передав запрошення відвідати Україну Міністру-наставнику Уряду Республіки Сінгапур, колишньому Прем'єр-міністру, "батьку" сінгапурського економічного дива Лі Куан Ю.

Семінарське заняття 7. Економіка Китайської Народної Республіки (КНР) (2 год.)

1. Місце КНР у світовій економіці.
2. Еволюція економістичної моделі.

3. Галузева структура економіки.
4. Регіональні проблеми розвитку.
5. Розвиток економічних відносин України з КНР.

7.1 Практичні завдання

1. Проаналізуйте динаміку зовнішньої торгівлі товарами між КНР та Україною за даною таблицею. Зробіть висновки про тенденції зовнішньоторгівельних відносин між країнами за останні роки.

Таблиця 7.1

Зовнішня торгівля товарами між КНР та Україною за даними Головного управління митниці КНР (млн дол. США)

Роки	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 (січень-червень)
Товарообіг	1234	2175,0	2488,30	3277,29	4159,83	6529,57	8660,85	5776,32	2340
Імпорт	706	1246,1	1044,47	784,87	437,169	665,66	1185,60	2172,54	1840
Експорт	528	928,9	1443,83	2492,43	3722,67	5863,90	7475,25	3603,78	495,6
Сальдо	-178	-138,5	399,36	1707,56	3285,5	5198,24	6289,65	1431,24	1350

2. Проаналізуйте підписану спільну заяву, як результат зустрічі, між Президентом України Віктором Януковичем та Головою КНР Ху Цзіньтао у Пекіні стосовно всебічного підвищення рівня китайсько-українських відносин. Сформульуйте своє бачення розвитку по цих напрямках.

Частина тексту стосовно економічних відносин додається:

“Сторони вважають, що між двома країнами існують широкі перспективи розширення співробітництва в торговельно-економічній, інфраструктурній, інвестиційній, транспортній та інших сферах. Сторони використовуватимуть можливості двостороннього співробітництва, а також

Світової організації торгівлі та інших багатосторонніх інститутів для безперервного підвищення рівня взаємодії.

Сторони відзначають появу позитивних тенденцій зростання в двосторонньому торговельно-економічному співробітництві, яке пододало негативний вплив міжнародної фінансової кризи. Сторони повинні скористатися нинішнім сприятливим моментом для регулювання структури двосторонньої торгівлі та зміни моделі її зростання, докласти зусиль для збільшення обсягів торгівлі машино-технічною та високотехнологічною продукцією, упорядкувати торгівлю, побудувати сучасні логістичні та торговельні майданчики, активізувати обмін та співпрацю у сфері захисту прав інтелектуальної власності, прискорити реалізацію масштабних двосторонніх проектів з метою створення умов для здорового, стабільного та сталого розвитку китайсько-українського торговельно-економічного співробітництва.

Сторони підтвердили готовність сприяти розвитку інвестиційного співробітництва між Україною і КНР.

Сторони розширяють співпрацю між Китайським комітетом сприяння міжнародній торгівлі та Торгово-промисловою палатою України, Українським союзом промисловців і підприємців, проводитимуть спільні інвестиційні форуми, виставки та ярмарки.

Сторони погодились розглянути можливість започаткування постійно діючого механізму Українсько-китайського бізнес-форуму”.

7.2 Тестові завдання для самоконтролю

1. Який відсоток у двосторонньому економічному співробітництві України та Китаю належить торгівлі:

а) до 30 %

в) 50-90 %

б) 30-50 %

г) більше 95 %

2. Головною причиною зменшення обсягів українського експорту до КНР у першому півріччі 2010 року є:

- а) скорочення поставок продукції чорної металургії;
 - б) скорочення поставки продукції машинотехнічної галузі (в основному – двигуни турбореактивні);
 - в) скорочення поставок продукції сільськогосподарської сфери;
 - г) зменшення поставок продукції кольорової металургії.
3. Основною статтею імпорту в Україну з КНР в другому півріччі 2010 року є:
- а) продукція хімічної промисловості;
 - б) товари широкого вжитку;
 - в) продукція машино- та приладобудівної галузі;
 - г) продукція автомобілебудування.
4. Зовнішній борг КНР на кінець 2009 р. становив (в млрд. дол. США):
- а) до 200
 - б) до 300
 - в) до 400
 - г) 400 і більше

Семінарське заняття 8. Економіка країн Африки. (2 год.)

1. Загальний стан економіки країн Африки.
2. Природні ресурси в країнах Африки.
3. Рівень розвитку та структура економіки африканських країн.
4. Сільське господарство як галузь економіки африканських країн.
5. Роль видобувної промисловості в економіці країн Африки.
6. Паливно-енергетичний комплекс країн Африки.
7. Роль оборонної промисловості в економіці країн Африки.
8. Значення державного сектору в економіці країн Африки. Проблеми регулювання економіки.
9. Соціально-економічні проблеми африканських країн.
10. Інтеграційні процеси в африканських країнах. Колективні програми розвитку.
11. Місце Африки в міжнародній торгівлі.

12.Позиції іноземного капіталу. Проблеми зовнішнього боргу країн Африки.

8. 1. Тематики індивідуальних повідомлень

1. Особливості розвитку Республіки Південна Африка.
2. Економіка Єгипту: сучасний стан і перспективи розвитку.
3. Економіка Алжиру.
4. Проблеми і перспективи розвитку економіки Нігерії.
5. Проблеми і перспективи розвитку економіки у Ботствани.
6. Економіка Маврикію і Сейшельських островів.
7. Розвиток економіки Котд Івуару.

8.2 Практичні завдання

1. Проаналізуйте динаміку росту (спаду) ВВП в Південно Африканській Республіці в період з 1980 по 2005 роки і відобразіть цю динаміку на графіку.

Таблиця 8.1

Динаміку ВВП в Південно Африканській Республіці з 1980 по 2005 рр.

Рік	ВВП
1980	62,730
1985	127,598
1990	289,816
1995	1,548,100
2000	922,148
2005	1,523,254

8.3 Тестові завдання для самоконтролю

.1 Загальна питома вага країн Африки (без ПАР) у світовому ВВП становить близько:

а) 1,5%

в) 6 %

б) 4,5%

г) 10%

.2 Частка країн континенту у світовому експорті нафти коливається в останні роки у межах:

а) до 5 %

в) 15-20%

б) 5-10 %

г) більше 20 %

.3 Яка країна є африканським лідером у плані розвитку сучасної інфраструктури і фінансової системи та інструментів їх використання:

а) Єгипет

в) Лівія

б) Алжир

г) ПАР

4. Лідером у видобутку газу на континенті є:

а) Єгипет

в) Лівія

б) Алжир

г) Нігерія

6. Самостійна робота

Змістовий модуль 1 (38 год.)

Тема 1: Загальна характеристика світової економіки як системи

1. Теорії світової економіки

У сучасній економічній теорії концептуальні положення розвитку світової економіки перебувають на стадії формування. Тому студентам вивчати цю тему необхідно, виходячи із загальних економічних, соціальних і соціокультурних теорій, положення яких можна застосовувати до світового господарства. Пропонується вивчати ці теорії, поділивши їх на 2 блоки:

1. Теорії стадій розвитку (теорія стадій економічного зростання У. Ростоу, теорії єдиного індустріального та нового індустріального суспільства Дж. К. Гелбрейта, теорії постіндустріального суспільства А. Тоффлера).

2. Теорії єдиної цивілізації Френсиса Фукуями та ін. І зіткнення цивілізацій Самуела Хантігтона.

Студенти мають не тільки засвоїти суть даних теорій, а й критично проаналізувати їх, з'ясувати можливість їх практичного застосування за умов глобалізації світової економіки.

Тема 2: Генезис світової економіки. Фоомування економічної моделі ХХІ століття

1. Вітчизняна та іноземна статистика світової економіки

З метою поглибленого вивчення дисципліни студентам необхідно мати статистичну інформацію, яка надається у міжнародних статистичних виданнях. Для зручності пошуку необхідної інформації ці видання умовно поділяється на декілька груп.

1. Видання системи ООН, в яких містяться статистичні дані щодо загальних питань соціально-економічного розвитку (Статистичний щорічник “Statistical Yearbook”, Щорічник ООН “Yearbook of the United Nations”, Щомісячний статистичний бюлетень “Monthly Bulletin of Statistics” тощо);

2. Видання Всесвітнього банку (Світові соціально-економічні показники “World Development Indicator”, Атлас Всесвітнього банку “World Bank Atlas” тощо);

3. Галузеві видання системи ООН (Міжнародна фінансова статистика, International Financial Statistics”, Щорічник міжнародної фінансової статистики “International Financial Statistics”, Демографічний щорічник, Demographic Yearbook”, Статистичний щорічник міжнародної промислової статистики “International Yearbook of Industrial Statistics” тощо);

4. Регіональні видання ООН (основні економічні показники, Main Economic Indicators”, Короткострокові економічні показники: країни з перехідною економікою Short-Term Economic Indicators Transition Economies” тощо).

Необхідно звернути увагу на порядок і характер статистичної інформації в даних виданнях.

Тема 3: Загальні особливості і тенденції розвитку світової економіки

1. Глобальні проблеми світової економіки

При вивченні цього питання необхідно звернути увагу на загальні ознаки глобальних проблем світової економіки, а саме:

- мають загальносвітовий характер, тобто стосуються інтересів усього людства;

- загрожують людству серйозним регресом;

- вимагають термінового і невідкладного розв'язання;

- взаємопов'язані між собою;

- вимагають для свого вирішення спільних дій всього співтовариства.

Виходячи із цих ознак, слід дослідити такі глобальні проблеми світової економіки, як подолання бідності і відсталості, роззброєння, запобігання світовій ядерній війні, продовольчу; природних ресурсів; екологічну; демографічну, розвитку людського потенціалу.

2. Потенціал матеріального виробництва світової економіки.

Функціонування національних економік і всього світового господарства базується на економічних ресурсах (факторах виробництва) – природних, трудових, капітальних (у вигляді реального капіталу – засоби виробництва і фінансового – грошова форма), підприємницьких, а також наукових (науково-технічних, інформаційних знань). У сукупності економічні ресурси створюють потенціал національної економіки чи регіону світу, або всієї світової економіки.

Самостійно необхідно вивчити такі складові потенціалу світової економіки:

1. Природно-ресурсний потенціал світового господарства (енергетичні, земельні й ґрунтові, водні, лісові, біологічні, мінеральні, кліматичні та рекреаційні ресурси).

2. Трудові ресурси світового господарства.

При цьому слід з'ясувати характер розподілу природних ресурсів між країнами, дослідити співвідношення між запасами природних ресурсів та їх споживанням, визначити роль трудових ресурсів (економічно активне населення, рівень освіти трудових ресурсів, ефективність використання робочої сили, проблема зайнятості, галузева структура зайнятості, професійна структура робочої сили), охарактеризуйте світовий ринок праці і

міжнародну міграцію робочої сили (поняття і види, масштаби, напрямки, економічні наслідки міжнародної міграції робочої сили, державне регулювання зовнішньої трудової міграції) тощо.

3. Моделі економічної стратегії щодо подолання розриву у рівнях розвитку:

1) суть моделі імпортозаміщення;

а. особливості моделі експортної орієнтації.

Концепція економічної стратегії – щодо подолання розриву у рівнях розвитку передбачає накопичення – передумов для здійснення ривка до самопідтримувального зростання за рахунок внутрішніх і зовнішніх заощаджень, заміщення імпорту й забезпечення припливу іноземного капіталу. Слід проаналізувати модель імпортозаміщення й модель експортної орієнтації; наслідки їх застосування, переваги і недоліки. Навести конкретні приклади застосування цих моделей у різні періоди розвитку світової економіки і в різних країнах та регіонах світу.

4. Форми та механізм інтеграційних об'єднань

Класичні форми міжнародної економічної інтеграції: зони вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний і валютний союз, у перспективі – політичний союз.

Розглядаючи ці форми інтеграційних об'єднань, визначити, які форми вони мали в минулому і мають в даний час, причини створення об'єднань, етапи інтеграції тощо. Розкрити механізм і наслідки (економічний ефект) економічної інтеграції у світі.

5. Найбільші інтеграційні об'єднання світу

Найбільш значущі і динамічні інтеграційні угруповання у світі: Європейський Союз, НАФТА, МЕРКОСУР, АСЕАН, СНД. Проаналізувати еволюцію інтеграції в рамках цих угруповань, країни учасниці, організаційну структуру об'єднання, переваги і недоліки діяльності, основні внутрішні протиріччя, можливості розширення за рахунок нових країн – учасниць, перспективи розвитку.

6. Цілі, принципи і види міжнародних економічних організацій

Усі міжнародні економічні організації поділяються на дві категорії: міжурядові (міждержавні), учасниками яких є безпосередньо держави і неурядові, до складу яких входять об'єднання виробників, компанії і фірми, наукові товариства та інші організації.

Необхідно розглянути класифікацію міжнародних економічних організацій (міждержавні універсальні організації, міждержавні організації регіонального і міжрегіонального характеру, міжнародні економічні організації, що функціонують в окремих сегментах світового ринку, міжнародні економічні організації, представлені напівформальними об'єднаннями типу “великої сімки”, різні торговельно-економічні, валютно-фінансові, кредитні, галузеві або спеціалізовані економічні й науково-технічні організації); навести приклади.

7. Індивідуальне науково-дослідне завдання

Змістовий модуль 1.

Завдання 1.

Провести періодизацію економічного розвитку країн згідно з теорією стадій економічного зростання У. Ростоу за такими стадіями:

1. Традиційне суспільство.
2. Період створення передумов для підйому.
3. Підйом.
4. Рух по зрілості.
5. Епоха високого масового споживання.
6. Постіндустріалізація.

Варіант	Країни
1	США, Велика Британія, Польща
2	Канада, Німеччина, Угорщина
3	Китай, Франція, Чехія
4	Індія, Італія, Філіппіни
5	Японія, Іспанія, Мексика

6	Австралія, Швеція, Південна Корея
7	Бразилія, Туреччина, Росія

Завдання 2.

Користуючись міжнародними статистичними виданнями, скласти статистичну інформацію у вигляді таблиці.

Варіант	Назва статистичного видання	Перелік статистичних даних
1	Статистичний щорічник “Statistical Yearbook”	ВВП світу і регіонів, кількість населення світу і регіонів
2	Статистичний щорічник “Statistical Yearbook”	Міграційні потоки світу
3	Щорічник ООН “Yearbook of the United Nation”	Демографічні показники світу і країн
4	Світові соціально-економічні показники “Word Development Indicator”	Експорт-імпорт світу і регіонів
5	Світові соціально-економічні показники “Word Development Indicator”	Матеріальне виробництво світу
6	Статистичний щорічник міжнародної торгівлі “Internetal Trade Statistics Yearbook”	Товарна структура експорту світу
7	Щорічник міжнародної фінансової статистики “Internetal Trade Statistics Yearbook”	Міжнародні іноземні інвестиції світу

Завдання 3.

Проаналізувати основні глобальні проблеми світової економіки за такими планами:

Проблема подолання бідності і відсталості

1. Ознаки проблеми.
2. Шляхи подолання бідності і відсталості.

Проблема миру і демілітаризації

1. Новітня історія проблеми.
2. Конверсія.
3. Нові аспекти проблеми підтримання миру.

Продовольча проблема

1. Масштаби проблеми.

2. Світова торгівля продовольством.
3. Протекціонізм у світовій торгівлі продовольством.
4. СОТ і світова економіка.
5. Діяльність ФАО.
6. Перспективи розв'язання проблеми.

Проблема природних ресурсів

1. Зв'язок енергетичної й сировинної проблеми.
2. Негативні наслідки енергетичної й сировинної криз.
3. Позитивні наслідки енергетичної й сировинної криз.
4. Проблема природних ресурсів за сучасних умов.
5. Можливі шляхи розв'язання проблеми.

Екологічна проблема

1. Нераціональне природокористування.
2. Проблема відходів.

Демографічна проблема

1. Проблема темпів зростання світового населення.
2. Концепція демографічного переходу.
3. Демографічний вибух у країнах, що розвиваються.
4. Економічні наслідки сучасного демографічного вибуху.
5. Шляхи виходу із демографічної кризи в країнах, що розвиваються.
6. Сучасна демографічна криза в розвинутих країнах і країнах з перехідною економікою.

Проблема стійкого розвитку

1. Поняття “стійкий розвиток”.
2. Критерії стійкого розвитку.
3. Шляхи досягнення стійкого розвитку.

Проблема розвитку людського потенціалу

1. Проблема людського потенціалу за сучасних умов.
2. Освіта і проблема людського потенціалу.

Завдання 4.

Дослідити розподіл природно-ресурсного потенціалу світової економіки за видовим і регіональним характером, співвідношенням між запасами та їх споживанням.

Варіант	Видовий аспект	Територіальний аспект
1	Мінеральні ресурси 1. 1. вугілля 1. 2. нафта 1. 3. природний газ 1. 4. мідні руди	1.1.1. Світ 1.1.2. Пн. і Пд. Америка 1.1.3. Європа 1.1.4. Азія 1.1.5. Африка 1.1.6. Австралія 1. 2. 1. Світ 1. 2. 2 Пн. і Пд. Америка 1. 2. 3. Європа 1. 2. 4. Сх. і Пд.- Сх.Азія 1. 2. 5. Пд.- Зх. Азія 1. 2. 6. Африка 1. 2. 7. Австралія і Океанія 1. 3. 1. Світ 1. 3. 2. Пн. і Пд. Америка 1. 3. 3. Європа 1. 3. 4. Сх. і Пд.- Сх.Азія 1. 3. 5. Пд.- Зх. Азія 1. 3. 6. Африка 1. 3. 7. Австралія і Океанія 1. 4. 1. Світ 1. 4. 2. Пн. і Пд. Америка 1. 4. 3. Європа 1. 4. 4. Азія 1. 4. 5. Африка 1. 4. 6. Австралія і Океанія
2	Земельні ресурси	Світ
3	Водні ресурси	Світ
4	Лісові ресурси	Світ

Завдання 5.

Проаналізувати трудовий потенціал світу за нижченаведеними планами:

План 1.

1. Динаміка населення світу.
2. Структура населення світу:
 - 2.1. статеві-вікова;
 - 2.2. релігійна;
 - 2.3. регіональна.

План 2.

1. Економічно активне населення.
2. Рівень освіти трудових ресурсів.
3. Ефективність використання робочої сили.

План 3.

1. Проблема зайнятості населення.
2. Галузева структура зайнятості.
3. Професійна структура робочої сили.

План 4.

1. Поняття і види міжнародної міграції робочої сили.
2. Масштаби міжнародної міграції робочої сили.
3. Напрямки міжнародної міграції робочої сили.

План 5.

1. Економічні наслідки міграції робочої сили.
2. Державне регулювання зовнішньої трудової міграції.
3. Глобальні наслідки міжнародної міграції робочої сили.

Завдання 6.

Розкрити специфічні ознаки економічної стратегії щодо подолання розриву у рівнях розвитку у країнах:

Модель	Країни
1	2
Імпортозаміщуюча	1. Аргентина 2. Бразилія 3. Мексика 4. Індія
Експортоорієнтована	5. Японія 6. Південна Корея 7. Китай

	8. Сінгапур 9. Велика Британія
--	-----------------------------------

Змістовий модуль 2.

Завдання 7.

Скласти анотований огляд літературних джерел (вітчизняних та іноземних, Internet-ресурсів) за тематикою курсового дослідження. В огляді відобразити проаналізовані монографії, підручники, наукові статті, що містять теоретичні доробки і можуть бути використані для написання теоретичної частини роботи. Обов'язковою складовою частиною анотованого огляду літератури за тематикою курсового дослідження мають бути наукові публікації прикладного характеру, які висвітлюють певні сторони економіки країн (регіонів, регіональних об'єднань), і можуть бути використаними у процесі написання роботи. Крім того, в огляді необхідно відобразити наявність (або відсутність) наукових публікацій, дотичних до тематики курсової роботи у Науковому віснику Волинського національного університету імені Лесі Українки (Серії: Міжнародні відносини; Економічні науки; Географічні науки) та матеріалах Міжнародних науково-практичних конференцій, проведених на базі Волинського національного університету імені Лесі Українки (факультети: міжнародні відносини, економічний).

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчання здійснюється за допомогою наступних освітніх методик:

форми проведення занять(освітні методики)

- лекції з використанням наглядних матеріалів;
- семінарські заняття в формі спільної дискусії по прослуханій проблемі;
- семінарські заняття з попередньо підготованими доповідями студентів;
- семінарські заняття з розбивкою студентів на декілька команд;

- семінарські заняття в формі аналізу статистичних документів і матеріалів з метою проведення практичних розрахунків і групування країн (класифікація і типологія) по заданому матеріалу;
- домашні заняття в формі рефератів (чи есе).

9. МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

9.1. Методи контролю

Методи контролю:

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форми проведення поточного контролю під час навчальних занять включають: доповіді студентів на семінарах; участь в дискусіях з проблемних питань і змістовні доповнення на семінарах; виконання практичної роботи в команді; тестовий контроль для засвоєння окремих тем.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на окремих його завершальних етапах і включає проведення двох контрольних модульних робіт після виконання змістових модулів 1 і 2.

Підсумковий контроль включає *семестровий контроль*, що проводиться за формою заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно із структурою залікових кредитів.

9.2. Питання модульного та підсумкового контролю

1. Економічний зміст світової економіки. Основні поняття світової економіки.
2. Основні поняття світової економіки. Основні закони економіки.
3. Криві, ефекти і парадокси в економіці.
4. Основні показники світової економіки. Дайте їх характеристику

5. Особливості та закономірності розвитку світової економіки.
6. Науково-технічна сфера як складова функціональної структури світової економіки.
7. Роль і значення виробничо-інвестиційної діяльності у сучасній світовій економіці.
8. Транснаціоналізація світової економіки.
9. Еклектична парадигма Дайнінга.
10. Прямі і портфельні інвестиції, тенденції їх розвитку в сучасних умовах.
- 11.ТНК та вивіз капіталу.
- 12.Роль спільних підприємств і вільних економічних зон у міжнародному виробництві.
- 13.Міжнародна торгівля як елемент функціональної структури світової економіки.
- 14.Міжнародні валютні відносини як елемент функціональної структури світової економіки.
- 15.Циклічність світової економіки. Охарактеризуйте теорії, які пояснюють зміну, тенденції розвитку світової економіки.
- 16.Дайте характеристику відтворюючого типу економіки та індустріальної економіки.
- 17.Наведіть приклади і ознаки кризи індустріальної економіки.
- 18.Назвіть економічні основи та головні види світових цивілізацій.
- 19.Дайте характеристику інформаційно-технологічної моделі світової економіки.
- 20.Поясніть термін “інформаційний тип економіки”. Охарактеризуйте шляхи переходу до інформаційного типу економіки і зміни, що будуть відбуватися в економічному і соціальному житті.
- 21.Процеси глобалізації у світовій економіці.
22. Охарактеризуйте роль технологічних ресурсів у розвитку сучасної цивілізації.

23. Дайте визначення поняття “ресурси”, “Ресурсний потенціал”.
Охарактеризуйте те найважливіші види ресурсів світової економіки.
24. Розкрийте суть та головні ознаки ноосферно-космічної цивілізації і автотрофної економіки за В. І. Вернадським.
25. Фінансово-кредитні ресурси сучасного світу.
26. Охарактеризуйте валютно-фінансову систему – важливу функціональну складову економічної структури світу.
27. Дайте загальну характеристику країнам ринкової економіки.
28. Моделі економічного розвитку розвинутих країн.
29. Охарактеризуйте суть антимонопольних заходів у країнах розвинутої ринкової економіки.
30. Державне втручання в економіку розвинутих країн. Його форми.
31. Охарактеризуйте економічне регулювання як форму урядового втручання в економіку країн (на прикладі країн розвинутої ринкової економіки).
32. Динаміка економічного розвитку розвинутих країн.
33. Особливості економічної структури розвинутих країн.
34. Назвіть форми регулювання суспільних відносин у країнах розвинутої ринкової економіки.
35. Вкажіть сучасні пріоритети економічної політики країн-членів Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР).
36. Передумови формування системи перехідної економіки.
37. Економічні реформи перехідного періоду.
38. Охарактеризуйте сучасні економічні і соціальні проблеми в країнах перехідної економіки.
39. Охарактеризуйте структуру економіки країн, що розвиваються. Оцініть загальний рівень розвитку цієї групи країн.
40. Охарактеризуйте загальні риси країн, що розвиваються: оцініть їх місце в світовій економіці.
41. Фактори економічного розвитку країн, що розвиваються.

42. Охарактеризуйте динаміку економічного росту країн, що розвиваються.
43. Охарактеризуйте основні проблеми країн, що розвиваються.
44. Назвіть етапи розвитку НІК. Охарактеризуйте зміни, які відбулися в структурі економіки цих країн за останні десятиріччя.
45. Назвіть критерії виділення нових індустриальних країн в окрему групу. Проаналізуйте передумови і чинники розвитку НІК.
46. Назвіть сучасні критерії визначення рівня соціально-економічного розвитку найменш розвинутих країн. Перерахуйте специфічні риси цих країн.
47. Охарактеризуйте тенденції та проблеми ринкового реформування найменш розвинутих країн.
48. Охарактеризуйте специфіку врегулювання зовнішніх боргових зобов'язань найменш розвинутих країн.
49. Назвіть і охарактеризуйте структурні групи країн Західноєвропейського регіону.
50. Охарактеризуйте інтеграційні процеси в країнах Західної Європи.
51. Економіка Федеративної республіки Німеччини.
52. Економічна політика США.
53. Назвіть і охарактеризуйте ознаки, що формують структуру економічної системи США.
54. Назвіть основні напрямки зовнішньоекономічної політики уряду США.
55. Визначте механізм впливу США на світову економіку.
56. Сучасні тенденції розвитку економіки Канади.
57. Дайте характеристику зовнішньоекономічним зв'язкам США і Канади.
58. Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА).
59. Охарактеризуйте етапи розвитку економіки Японії.
60. Охарактеризуйте чинники економічного розвитку Японії.
61. Структура і динаміка розвитку економіки Японії.

62. Назвіть основні напрямки й методи внутрішньої економічної політики Японії.
63. Фактори розвитку економіки Великобританії.
64. Оцініть рівень розвитку економіки ПАР. Дайте загальну характеристику структури економіки.
65. Охарактеризуйте Співдружність Незалежних держав. Назвіть спільні і відмінні риси економіки цих країн.
66. Охарактеризуйте інтеграційні процеси країн Східної Європи.
67. Росія у світовій економіці.
68. Фактори економічного розвитку Росії.
69. Внутрішньоекономічна і зовнішньоекономічна політика Росії.
70. Охарактеризуйте сучасний стан економіки країн Закавказзя. Назвіть основні напрямки і перспективи розвитку Грузії, Вірменії, Азербайджану.
71. Місце Китаю у світовій економіці.
72. Фактори економічного розвитку Китаю.
73. Внутрішньоекономічна і зовнішньоекономічна політика Китаю.
74. Охарактеризуйте основні принципи і напрямки трансформації китайської економіки.
75. Пріоритети концепції подальшого макроекономічного розвитку народного господарства Китаю у XXI столітті.
76. Охарактеризуйте основні етапи історико-економічного розвитку Польщі.
77. Дайте аналіз динаміки економічного розвитку Польщі.
78. Розкрийте суть економічної реформи, що здійснювалась в Польщі з 1990 року.
79. Охарактеризуйте зміст національної програми переходу до ринкової економіки та її наслідки для Угорщини.
80. Сучасний економічний розвиток Індії.
81. Проаналізуйте головні фактори і етапи економічного зростання Республіки Корея.

82. Оцініть роль іноземного капіталу та транснаціональних корпорацій у промисловому розвитку нових індустріальних країн Південно-Східної Азії.
83. Особливості економічного розвитку країн Латинської Америки.
84. Охарактеризуйте місце Латинської Америки в міжнародному поділі праці.
85. Дайте характеристику фінансової системи країн Латинської Америки.
86. Основні напрямки зовнішньоекономічних зв'язків країн Латинської Америки.
87. Інтеграційні процеси в Латинській Америці.
88. Оцініть рівень розвитку та ступінь залежності економіки африканських країн.
89. Назвіть і охарактеризуйте соціально-економічні проблеми африканських країн.
90. Позиції іноземного капіталу. Проблема зовнішнього боргу африканських країн.
91. Місце і роль країн Африки в міжнародній торгівлі.
92. Охарактеризуйте особливості інтеграційних процесів країн Африки.
93. Дайте характеристику основних секторів економіки Єгипту.
94. Проаналізуйте етапи і чинники розвитку нафтодобувних країн Близького і Середнього Сходу.
95. Дайте характеристику господарській еволюції і політиці країн Південної Азії. Назвіть основні особливості процесів індустріалізації в країнах регіону.
96. Україна та СНД.
97. Економіка та економічна стратегія України.
98. Зовнішньоекономічні відносини України.

10. Розподіл балів, що присвоюються студентам

Із кожної з тем, винесених на семінарські заняття студент максимально отримує по 2 бали за виступ (доповнення – від 1 до 2 балів залежно – від якості доповнення, присутність і наявність конспекту 1 бал). Сумарно найбільшу кількість балів, які може отримати студент після складання семінару, становить 2. Після освоєння змістового модуля I і змістового модуля II обов'язково пишеться модульна контрольна робота. Максимум балів за кожну модульну контрольну роботу – 30. Модуль II передбачає виконання індивідуальних завдань кожним студентом протягом семінару і здавання їх викладачеві в письмовому вигляді. За виконання індивідуальних завдань студент набирає 10 балів.

Поточна семестрова оцінка визначається в балах як сума підсумкових модульних оцінок, отриманих за засвоєння всіх модулів, враховуючи ІНДЗ.

Якщо поточна семестрова оцінка становить не менше 75 балів, то, за письмовою згодою студента, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У противному випадку, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає іспит. При цьому бали набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

10.1. Розподіл балів за модулями

Модуль 1 (поточне тестування)														Модуль 2 (ІНДЗ)	Модуль 3. Модульний контроль	СУМА БАЛІВ	
Змістовий модуль I						Змістовий модуль II									МКР 1 і 2		
12						18								10	60	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		T11						
C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8	C9	C10	C11	C12	C13	C14				C15
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2				2

10.2. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		

1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)
--------	----	--------------	--

11. Методичне забезпечення

Інструктивно - методичні матеріали до практичних та семінарських занять

12. Список джерел

12.1. Рекомендована література

48. Багрова І. В., Гетьман О. О., Власюк В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Навч. посіб. / І. В. Багрова, О. О. Гетьман, В. Є. Власик // За ред. І. В. Багрова–К.: Центр навчальної літератури, 2004.– 384 с.

49. Білорус О. Г. Економічна система глобалізму: Монографія. / О. Г. Білорус– К.: КНЕУ, 2003.– 360 с.

50. Бочан І. О., Михасюк І. Р. Глобальна економіка: Підручник. / І. О. Бочан, І. Р. Михасюк– К.: Знання, 2007.– 403 с.

51. Галкина В. А., Марев С. А. Мировая экономика и международные экономические отношения: Учебно-практ. пособие для дистанционного обучения. / В. А. Галкина, С. А. Мараев– М., 2001.– 108 с.

52. Грис Т., Леусский А., Лозовская Е. Мировая экономика / Т. Грис, А. Леусский, Е. Лозовская // Под ред. Л. Тарасевича.– СПб.: Питер, 2001.– 320 с.

53. Дахно І. І. Світова економіка. Навчальний посібник. / І. І. Дахно – К.: Центр навчальної літератури, 2006.– 264 с.

54. Дахно І. І. Країни світу. / І. І. Дахно // Енцикл. довідник.– К.: МАПА, 2004.– 604 с.

55. Економіка зарубіжних країн: Підруч./ А. С. Філіпенко, В. А. Вергун, І. В. Бураківський та ін.– 2-ге вид.– К.: Либідь, 1998.– 414 с.

56. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник /За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Росепітевського.– К.: ЦУЛ, 2003.– 352 с.

57. Економіка зарубіжних країн: / За ред.: Козака Ю. Г., Ковалевського В. В., Осипова В. М. – 3-тє видав. перероб. та доп. навч. пос.– К.: Центр учбової л-ри, 2007.– 544 с.

58. Економіка знань: виклики глобалізації та Україна / Під ред. А. С. Гальчинського та ін. – К., 2004. – 262 с.

59. Економіка розвитку. Підруч. / О. М. Царалко, П. О. Бат та ін. – Суми: Унів. Кн., 2004. - 590с.
60. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення: Моногр./ О. М. Алимов, А. І. Даниленко, В. М. Трегобчук та ін. – К.: Об'єдн. Ін-т економіки НАН України, 2005. – 540с.
61. Іноземні інвестиції в Україні. – К.: ред.-вид. відд. Укр. ІНТЕІ, 2004. – 248с.
62. Киреев А. П. Международная экономика: В 2 ч.– Ч. I: Международная макроэкономика: открытая экономика и макроэкономическое программирование: Учебн. Пособие для вузов. / А. П. Киреева.– М.: Международные отношения, 2002.– 416 с.
63. Киреев А. П. Международная экономика: В 2 ч.– Ч. II: Международная макроэкономика: открытая экономика и макроэкономическое программирование: Учебн. пособие для вузов. / А. П. Киреева.– М.: Международные отношения, 2003.– 488 с.
64. Ковальчук Т. Т. Економічна безпека і політика: із досвіду професійного аналітика. / Т. Т. Ковальчук.– К.: Знання, 2004. – 638с.
65. Козик В.В., Панкова Л. А. Світова економіка та міжнародні економічні відносини: Навч. посіб. /В. В. Козик, Л. А. Панкова.– К.: Знання-Прес, 1995.– 160 с.
66. Козак Ю. Г., Лук'яненко Д. Г., Макогонов Ю. В. Міжнародна економіка. Навчальний посібник. Вид. 2-ге перероб та доп. / Ю. Г. Козак, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогонов.– Київ: Центр навчальної літератури, 2004.– 672 с.
67. Козак Ю. Г., Єхануров Ю. І., Ковалевський В. В. та ін. Міжнародні стратегії розвитку: Навч. посіб. / Ю. Г. Козак, Ю. І. Єхануров, В. В. Ковалевський // За ред. Ю. Г. Козака, Ю. І. Єханурова, В. В. Ковалевського.– К.: Центр навчальної літератури, 2005.– 353 с.
68. Кудров В. М. Мировая экономика: Учебник. / В. М. Кудров.– М.: Из-во БЕК, 1999. – 464 с.
69. Липец Ю. Г., Пулярки В. А., Шлихтер С. В. География мирового хозяйства. / Ю. Г. Липец, В. А. Пулярки, С. В. Шлихте.– М.: Владом, 1999.– 399 с.
70. Ломакин В. К. Мировая экономика: Учебник для вузов. / В. К. Ломакин.– М.: Финансы, ЮНИТИ, 1998.– 727 с.
71. Луцишин З. О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. / З. О. Луцишин.– К.: Видавничий центр Др. Ук., 2002.– 320 с.
72. Матюшко І. Ю., Божко В. П. Іноземні інвестиції: Навч. Посіб. / І. Ю. Матюшко, В. П. Божко.– К.: ВД “Професіонал”, 2005. – 336с.
73. Мировая экономика: Ученое пособие / С. П. Гурко, Е. П. Целехович, Г. А. Примаченко и др.; Под ред. А. К. Корольчук.– Мн.: Экоперспектива, 2000.– 240 с.

74. Мировая экономика: Учебник / Под ред. проф. А. С. Булатова.– М. : Юристь, 1999.– 734 с.
75. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран: Учебник / Под ред. В. П. Колесова, М. Н. Осьмовой.– М.: Флинта, 2000.– 480 с.
76. Міжнародна економіка. Навчальний посібник / За ред. Ю. Г. Козака, В. М. Новацького.– К.: Центр навчальної літератури, вид-во “Артек”, 2002.– 436 с.
77. Міжнародна економіка. Підручник / А. П. Румянцев, Г. Н. Климко, В. В. Рокова та ін., за ред А. П. Румянцева.– К.: Знання-Прес, 2003.– 447 с
78. Новицький В.Е. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. / В. Е. Новицький.– К.: КНЕУ, 2001.– 948 с.
79. Новокшанова Л. В., Трифонов Ю. В. М. Мировое хозяйство. Учебное пособие. / Л. В. Новокшанова, Ю. В. Трифонов.– М.: Юристь, 2000.– 312 с.
80. Одягайло Б. М. Міжнародна економіка. Навч. посіб. / Б. М. Одягайло.– К.: Знання, 2005.– 397 с.
81. Пасічник Ю. В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навч. Посіб. / Ю. В. Пасічник.– К.: Знання-Прес, 2002. – 496с.
82. Перехідна економіка: Підруч. / за ред. В. М. Гейця. – К.: Вмща шк., 2003.- 592с.
83. Світова економіка: Підручник / А.С. Філіпенко, В. С. Будкін, О. І. Рогач та ін. – К.: Либівдв, 2007. – 640с.
84. Світовий бізнес. Навч. посіб. / За ред. проф. Ф. Ф. Бутинця.– Житомир: ПП “Рута”, 2004.– 498 с.
85. Спиридонов И. А. Мировая экономика: Учебн. пособие. / И. А. Спиридонов.– М.: ИНФРА. М., 1998.– 256 с.
86. Тодара М. П. Экономическое развитие: Учебник / Пер. с англ. по ред. С. М. Яковлева, Л. З. Зевина.– М.: Экономический факультет МГУ, ЮНИТИ, 1997.– 671 с.
87. Тэар Т. Р. Мировая экономика. / Т. Р. Тэар.– Спб.: Питер, 2001.– 218 с.
88. Халевская Е., Крозе Н. Мировая экономика: Учебник. / Е. Халевська, Н. Крозе.– М.: Юристь, 1999.– 304 с.
89. Черников Г. П. Мировая экономика: Учеб. для вузов / Г. П. Черников, Д. А. Черникова.– М.: Дрофа, 2003.– 432 с.
90. Ширай В. И. Мировая экономика и международные экономические отношения: Учебное пособие. / В. И. Ширай.– М.: Издательско-торговая корпорация “Дашков” К., 2003.– 528 с.
91. Філіпенко А. С. Економічний розвиток сучасної цивілізації: Навч. посіб. / А. С. Філіпченко.– К.: Знання, 2000.– 174 с.

92. Якубовський С.О., Козак Ю. Г., Савчук О. В. та ін. ТНК: особливості інвестиційної діяльності: Навч. посібник. / С. О. Якубовський, Ю. Г. Козак, О. В. Савчук.– К.: Центр навчальної л-ри, 2006.– 488 с.

12.2. Рекомендована література, наявна у бібліотеці Східноєвропейського національного університету

45. Андрианов, В. Д. Россия в мировой экономике: учеб. Пособие для студентов вузов / В. Д. Андрианов. – М.: ВЛАДОС, 2002. – 400 с. (СГЛ. – 3)

46. Багрова, І. В. Міжнародна економічна діяльність України : навч. Посіб. / І. В. Багрова, О. О. Гетьман, В. Є. Власюк ; М-во освіти і науки України. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 382 с. – Додатки. – Бібліогр.: с.277-286. (СГЛ. – 3, ВА. – 1)

47. Барнз, В. Нові регіональні економіки / В. Барнз, Л. Ледебург. – Л. : Літопис, 2003. – 196. – Покажч. імен та прізвищ. (СГЛ. – 5 ВА. – 11)

48. Боровиков, В. И. Основы мировой экономики : Конспект лекций : учебное пособие / В. И. Боровиков. – М. : Центр, 2002. – 160 с. – Библигр.: с. 155. (СГЛ. – 4, ВА. – 5)

49. Бочан, І. О. Глобальна економіка : підручник / І. О. Бо чан, І. Р. Михасюк ; М-во освіти і науки України. – К. : Знання, 2007. – 408 с. – Додатки. – Бібліогр.: с. 338-357. (СГЛ. -3, ВА. – 8)

50. Гладков, И. С. Мировая экономика и международные экономические отношения : учеб. пособие / И. С. Гладков. – Изд. 3-е, перераб. и доп. – М. : Издат.-торг. корпорація «Дашков и К», 2003. – 296 с. – Слов. основних понять, глоссарий, список сокр. (СГЛ. – 3)

51. Голиков, А. П. Мировое хозяйство и международные экономические отношения : учеб. пособие / А. П. Голиков, Г. П. Артеменко, Н. В. Багров. – Сімф. : Сонат, 2003. – 432 с. – Библиогр. : с. 428-431. (СГЛ. – 1)

52. Гурова, И. П. Мировая экономика и международные экономические отношения : тесты, упражнения, проблемные ситуации : учеб. пособие для студентов / И. П. Гурова. – М. : Дело, 2003. – 176 с. – Прил.: с. 146. (СГЛ. – 3)

53. Дахно, І. І. Світова економіка : навч. посіб. для студ. ВНЗ / І. І. Дахно. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 262 с.- Англо-укр. Глосарій. – Бібліогр. : с. 257-259. (СГЛ. – 5, ВА. – 7)

54. Дахно, І. І. Міжнародна економіка : навч. посіб. для студ. ВНЗ / І. І. Дахно, Ю. А. Бовтрук ; Міжрегіон. акад. упр. персоналом. – К. : МАУП, 2002. – 214 с. – Англо-укр. глосарій. – Бібліогр.: с. 208-209. (СГЛ. – 4, ВА – 2)

55. Дергачев, В. А. Геоэкономика / В. А. Дергачев. – К. : ВИРА-Р, 2002. – 512 с. – Библиогр.: с. 480-482. (СГЛ. – 4)

56. Друзик, Я. С. Мировая экономика : [учеб. пособие] / Я. С. Друзик. – Минск : ООО «ФУ Аинформ», 2002. – 526 с. – Библиогр.: с. 524. (СГЛ. – 4)
57. Колодко, Г. В. Глобалізація і перспективи розвитку постсоціалістичних країн / Г. В. Колодко. – К. : Основні цінності, 2002. – 244 с. – (Серія «Сучасна думка»; Кн. 17). – Алф. Показч. – Бібліогр.: с. 377-379. (СГЛ. – 3, ВА – 16)
58. Кочетов, Э. Г. Геоэкономика : освоения мирового экономического пространства : учебник / Э. Г. Кочетов. – М.: БЕК, 2002. – 462 с. – Библиогр. в конце гл. (СГЛ. – 2)
59. Ломакин, В. К. Мировая экономика : учеб. для студентов вузов / В. К. Ломакин. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 736 с. (СГЛ. – 2)
60. Михайлушкин, А. И. Международная экономика : учебник / А. И. Михайлушкин, П. Д. Шимко. – М.: Высш. шк., 2002. – 336 с. : ил. – Библиогр. : с. 336. (СГЛ. – 4)
61. Нікітіна, М. Г. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: просторові аспекти розвитку : навч. посіб. для студ. ВНЗ / М. Г. Нікітіна ; М-во освіти і науки України. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 190 с. – Бібліогр.: с. 189-190 (СГЛ. – 4)
62. Одягайло, Б. М. Міжнародна економіка : навч. посіб. / Б. М. Одягайло ; М-во освіти і науки України. – К. : Знання, 2005. – 400 с. : ілюстр. – (Вища освіта XXI). – Бібліогр.: с. 393-394. (Ва. – 1, СГЛ. – 3)
63. Міжнародна економіка : навч.-метод. Посіб. для сам ост. Вивч. Дисципліни / А. М. Поручник, Я. М. Столярчук, О. Д. Павловські, В. В. Приходько ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. економ. ун-т ; за ред.. А. М. Поручника. – К. : КНЕУ, 2005. – 158 с. (СГЛ. – 3, ВА. – 1)
64. Раджабова, З. К. Мировая экономика : ученик / З. К. Раджабова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Инфра-М, 2002. – 320 с. : - (Высшее образование). – Библиогр.: с. 309-313. (СГЛ. – 1)
65. Рокоча, В. В. Міжнародна економіка. У 2 кн. : навч. посіб. / В. В. Рокоча ; [М-во освіти і науки України]. – К. : таксон. – (Modus vivendi)/
Кн. 1 : Міжнародна торгівля: теорія та політика. – 2000. – 318 с.
Кн. 2 : монетарна теорія міжнародної економіки. – 2003. – 300 с.
(СГЛ. – 5)
66. Роузфилд, С. Сравнительная экономика стран мира : культура, богатство и власть в XXI веке / С. Роузфилд. – М. : РОССПЭН, 2004. – 430 с. – Глоссарий. (СГЛ. – 3)
67. Румянцев, А. П. Міжнародна економіка. Практикум / А. П. Румянцев, Ю. О. Коваленко. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 296 с. – Дод. : с. 113-295. – Бібліогр. В кінці розд. (СГЛ. – 4, СІЛ. – 1)

68. Савельєв, Є. В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів : підручник / Є. В. Савельєв ; за ред. О. А. Устеніка. – Т. : Економічна думка, 2002. – 498 с. : ілюстр. – Бібліогр. : с. 493-495.
69. Сапич, В. І. Міжнародна економіка : практикум : навч. посіб. / В. І. Сапич, Н. М. Сапич ; М-во освіти і науки України. – Суми : Унів. кн., 2003. – 160 с. : ілюстр. – Бібліогр. : с. 132-133. (СГЛ. – 2)
70. Міжнародна економіка : навч. посіб. / В. Є. Сахаров, В. С. Будкін, С. А. Єрохін, О. В. Зав'ялова ; за заг. Ред.. В. Є. Сахарова. – 2-е вид., виправл. – К. : Ін Юре, 2008. – 432 с. (СГЛ. – 2, ВА. – 3)
71. Солонінко, К. С. Міжнародна економіка : навч. посіб. для студ. Екон. Спец. / К. С. Солонінко ; М-во освіти і науки України. – К. : Кондор, 2008. – 382 с. – Додатки : с. 373-380. – Бібліогр. в кінці тем. (СГЛ. – 4, ВА. – 1)
72. Тэор, Т. Р. Мировая экономика : пособие для подготовки к экзамену / Т. Р. Тэор. – СПб. [и др.] : Питер, 2002. – 218 с. – (Серия «Завтра экзамен»). (СГЛ. – 1)
73. Філіпенко, А. С. Цивілізаційні виміри економічного розвитку / А. С. Філіпченко. – К. : Знання України, 2002. – 190 с. – (СГЛ. – 4)
74. Філіпенко, А. С. Світова економіка : підруч. для студ. екон. спец. ВНЗ / А. С. Філіпченко, В. С. Будкін, О. І. Роґач. – К. : Либідь, 2007. – 640 с. – Автори на опр. і титул. ст. не зазначені (СГЛ. – 3, ВА. – 17)
75. Варламова, В. Н. Международная экономическая интеграция : учеб. пособие / В. Н. Харламова ; МГИМО. – М. : АНКІЛ, 2002. – 174 с. (СГЛ)
76. Чистилин, Д. К. Самоорганизация мировой экономики : Евразийский аспект : монографія / Д. К. Чистилин. – М. : Экономика, 2004. – 240 с. – (Российская социально-экономическая мысль). – Приложение : с. 215-230. – Библиогр. : с. 231-237. (СГЛ. – 2)
77. Ширай, В. И. Мировая экономика и международные отношения : учеб. пособие / В. И. Ширай. – М. : [б.в.], 2003. – 528 с. (СГЛ. – 5)
78. Якименко, В. И. Международная экономика : учеб. пособие / В. И. Якименко. – Донецк : [б. в.], 2002. – 384 с. : ил. – Библиогр.: с. 362-363. (СГЛ. – 3)
79. Економіка зарубіжних країн : навч. посіб. / за ред.. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Ржепівського. – К. : Центр учб. л-ри, 2003. – 352 с. : ілюстр. – Бібліогр. : с. 351. (СГЛ. – 3, ВА. – 1)
80. Кредитно-модульний курс з міжнародної економіки : навч. посіб. для студ. ВНЗ / за ред.. Ю.Г. Козака, Ю. В. Макогона, Н. С. Логвинової ; М-во освіти і науки України. – К. : Центр учб. л-ри, 2008. – 296 с. – Бібліогр. : с. 293-295. (СГЛ. – 2 ВА. – 16)

81. Мировая экономика : учеб. пособие для студ. вузов / под. ред. И. П. Николаевой. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2002. – 576 с. (СГЛ. – 4)
82. Мировая экономика : учебник / под ред. А. С. Булатов. – М. : Юристъ, 2003. – 736 с. – (Номо Faber). – Глосарий : С. 711-734. (СГЛ. – 2)
83. Мировая экономика : глобальные тенденции за 100 лет / под ред. И. С. Королева. – М. : Экономист, 2003. – 604 с. (СГЛ. – 2)
84. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран : учебник / под ред. В. П. Колесова, М. Н. Осьмовой. – 4-е изд. – М. : Фланта, 2002. – 480 с. : ил. – (Библиотека экономиста). (СГЛ. – 3)
85. Міжнародна економіка : навч. посіб. для ВНЗ / М-во освіти і науки України ; за ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Ржепівського. – 2-е вид. переробл., доповн. – К. : Центр навч. л-ри, 2004. – 670 с. – бібліогр. : с. 664-669. (ВА. – 37, СГЛ. – 3)
86. Міжнародна економіка : підручник / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка; за ред. А. П. Румянцева. – 3-є вид., переробл. і доповн. – К. : Знання, 2006. – 480 с. – Бібліогр. : с. 470-479 (СГЛ. – 4, ВА. – 6)
87. Міжнародна економіка : в питаннях і відповідях : навч. посіб. для студ. ВНЗ / М-во освіти і науки України ; за ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, К. І. Ржепішевського. – К. : [Центр навч. л-ри], 2004. – 676 с. – Бібліогр. : с. 672-675. (СГЛ. – 4)
88. Міжнародна економіка : підруч. Для студ. ВНЗ / М-во освіти і науки України; за ред. : Ю. Г. Козака, Д.Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогона. – 3-є вид., переробл. та доповнен. – К. : ЦУЛ, 2009. – 560 с. – Бібліогр.: с. 556-559. (СГЛ. – 1)

Місця збереження документів:

- СГЛ – Сектор гуманітарної літератури
 СІЛ – Сектор історичної літератури
 ЮПЛ – Сектор юридичної та педагогічної літератури
 ВЕФ – відділ зберігання фондів
 ВА – відділ абонементу
 РІВ – Сектор рідкісних і іноземних видань
 НБВ – Науково-бібліографічний відділ
 СПЛ – Сектор природничої літератури

12.3. Рекомендовані періодичні видання

1. “Економіка України”.
2. “Мировая экономика и международные отношения”.
3. “Дзеркало тижня”.

4. “Бізнес”.
5. “Международная жизнь”.
6. “Формування ринкових відносин в Україні”.
7. “Економіст”.
8. “Регіональна економіка”.
9. “Журнал європейської економіки”.
10. “Свробюлетень”.
11. “Інвестиції: практика та досвід”.
12. “Політика і час”.
13. “Бюллетень иностранной коммерческой информации”.
14. “Внешняя торговля”.
15. “США. Экономика. Политика. Идеология”.
16. “Коринф-интер-бизнес”.
17. “Вісник Національного Банку України”

12.4. Рекомендовані Інтернет-ресурси

1. Офіційний WEB-сайт Національного бюро економічних досліджень (США):
<http://www.nber.org>
2. WEB-сайт Всесвітнього банку: <http://www.worldbank.org>
3. WEB-сайт Бюро економічного агентства Міністерства торгівлі США:
<http://www.bea.doc.gov>
4. Офіційний WEB-сайт ООН: <http://www.un.org>
5. WEB-сайт СОТ: <http://www.wto.org>
6. WEB-сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР):
<http://www.oecd.org>
7. Офіційний WEB-сайт Конференції ООН з торгівлі і розвитку:
<http://www.unctad.org>
8. Офіційний WEB-сайт ЄС: <http://www.europe.eu.int>
9. Офіційний WEB-сайт СНД: <http://www.unece.org/stats/cisstat>
10. Національний Банку України: <http://bank.gov.ua>
11. Міністерство закордонних справ України: <http://www.mfa.gov.ua>
12. Державний комітет статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Навчально – методичне видання

Коцан Наталія Несторівна

Світова економіка

Навчально – методичний комплекс

Друкується в авторській редакції

Тираж 50 штук